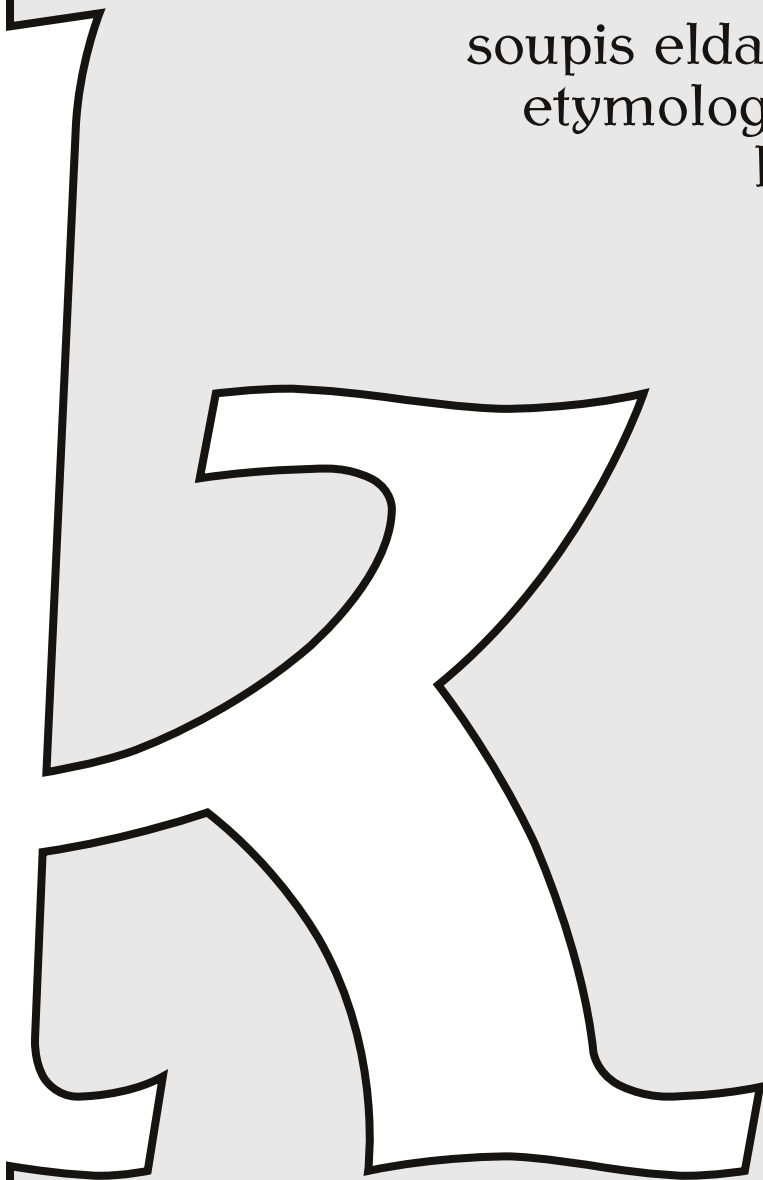

kořenovník

soupis eldarských
etymologických
kořenů

coirë 2013

quenyalambë

KOŘENOVNÍK

SOUPIS ELDARSKÝCH ETYMOLOGICKÝCH KOŘENŮ

Podle knih a jazykovědných textů J. R. R. Tolkiena
s využitím sekundárních pramenů z oboru
eldarské jazykovědy

sepsal Quen

Coirë 2013

Předmluva

Kořenovník je přehledem etymologických kořenů (někdy méně vhodně zvaných kmeny), z nichž se odvozují slova ve všech eldarských jazycích. Koncept kořenů bych označil za základní prvek Tolkienova komplexního přístupu k elfím jazykům, neboť tyto jazyky sjednocuje a dává jim diachronní (časový, vývojový) rozměr.

Z vnitřního pohledu reprezentují kořeny představu elfích jazykovědců o vývoji jejich vlastních jazyků. Kořeny nejsou samy o sobě slovy, jsou však patrně velmi blízko slovům nejstarších elfích jazyků – prvotní elfštiny a obecné eldarštiny. Mají poměrně pevnou strukturu a inventář hláskových prvků. Postupy, jakými se z nich odvozovala slova, jsou vcelku dobře známy.

Při psaní Kořenovníku jsem využíval Tolkienovy texty ze všech období tvorby. Některé údaje prošly úpravami – jedná se zejména o kořeny ze starého Qenya Lexiconu, které jsem upravil, aby zapadaly do nové struktury kořenů a aby z nich bylo možno dále odvozovat. Homonymní kořeny vypisuji bez omezení a odlišuji je číslicemi. Hojně vyznačuji vztahy mezi kořeny.

Kořenovník má dokumentovat Tolkienovo jazykové dílo z jiného pohledu než slovníky (které zobrazují obvykle jen „povrch“). Má sloužit jako pomůcka pro odvozování quenijských slov: umožňuje totiž využití znalostí kořenů tam, kde znalost hotových slov chybí. Kořenovník je i doplněním Slovníku – skrze kořeny může uživatel získat představu o hlubších souvislostech slov.

V předkládané podobě je Kořenovník kompletní a bude procházet jen menšími úpravami, jejichž vhodnost se ukazuje při psaní Slovníku. Rovněž budou přidávány nově získané informace. Máte-li k textu nějaké poznámky, náměty či námitky, potěší mě, když mi napíšete.

autor

Stavba kořenů

Eldarský etymologický kořen se skládá ze souhláskových prvků, mezi nimiž se nachází shodné prvky samohláskové. Souhláskovým prvkem může být

- souhláska zapisovaná jedním písmenem – T, K apod.,
- souhláska přidechová vyznačená písmenem H – TH, PH, KH,
- dvojice souhlásek vzniklá zesílením – D ◀ ND, L ◀ GL aj.,
- na začátku kořene kombinace s a jiného souhláskového prvku – ST, SKH apod.,
- kombinace výše vypsaneho s polosamohláskou – KJ, KHJ, KW apod.

Zvláštním případem je quenijský určitý člen *i*, v němž nelze nalézt žádný kořen se souhláskou, a záporný prvek *u-/ú-*, který též podle pozdějších zdrojů ani v nejstarší fázi jazyka neměl souhlásku.

Použitelné samohlásky jsou stejné jako v quenijské, tj. I, E, A, O, U. Kořeny z Qe-nya Lexiconu mohou mít místo samohlásky slabikotvornou souhlásku (L, N, R, S), ale takovéto kořeny se později nevyskytují a lze je upravit na tvary v obvyklém uspořádání. V Kořenovníku jsou tyto úpravy vyznačeny.

Podle počtu souhláskových prvků se rozeznávají kořeny

- jednosouhláskové – např. EL, LU,
- dvojsouhláskové – TEH, KHIL, SKWAR,
- trojsouhláskové – GALAD, STALAG.

V některých případech vznikl dvojsouhláskový kořen rozšířením (prodloužením) jednosouhláskového; a podobně v některých trojsouhláskových kořenech rozeznáváme původní dvojsouhláskový tvar. Známým příkladem je KWEN „elf“ a KWET „mluvit“ od KWE, nejstaršího slovního základu pro označení vokální řeči. Delší než trojsouhláskové kořeny se nevyskytují, a to ani mezi kořeny vzniklými rozšířením jiných kořenů.

Samohláska, která vyplňuje souhláskovou „kostru“ kořene, se označuje jako kořenová samohláska aneb *sundóma*. V základním tvaru stojí mezi všemi souhláskovými prvky kořene a může se psát i na konec jako tzv. samohláskové rozšíření (*ómataina*), aniž by se cokoli měnilo. Není tak žádného rozdílu např. mezi psaním KHIL a KHILL.

Kořenová samohláska zopakovaná na začátku kořene se nazývá augment. Položením *sundómy* na začátek kořene vznikl např. kořen ANAR „Slunce“ od NAR¹ „plamen, oheň“.

U jednosouhláskových kořenů je volnost umístění samohlásky omezena: jeden z výskytů *sundómy* může být pevný. Jsou tak kořeny s pevnou samohláskou

- počáteční – ES „jmenovat“, ET „ven, vně“,
- koncovou – SI „toto, zde, nyní“, JU „dva, oba“,
- žádnou – AN² \ NA² „být“, IM¹ \ MI „v, uvnitř, dovnitř“.

Při nedodržení pevné samohlásky změním význam kořene (např. ES/SE) nebo dostaneme kořen, který neexistuje, či jeho význam neznáme (JU/*UJ). Pevná samohláska nemůže být v zápisu vynechána. U kořenů bez pevné samohlásky je při změně umístění samohlásky výsledkem variace pravidla s malým nebo žádným významovým posunem (IM¹ \ MI).

Vyskytují se kořeny zakončené samohláskou *u*, aniž by to byla kořenová samohláska. Tato samohláska se v Kořenovníku narozdíl od běžné *ómatainy* zapisuje. Je možné, že by záměna zápisu *u* a *w* (např. NIKW/*NIKU) nebyla chybou, třebaže *u* je prvkem samohláskovým, a *w* souhláskovým.

Vysvětlivky ke Kořenovníku

Heslo v Kořenovníku začíná etymologickým kořenem sázeným tučně a kapitálkami. Stejně znějící kořeny jsou odlišeny číslicemi v horním indexu (např. **3OR⁴**, **3OR²**). Symbol « značí úpravu provedenou někým jiným než Tolkienem; následuje původní, doložená podoba. To se týká zejména mých úprav slov z QL. Přízvuk u kořenů vyznačen není. Rovněž není vyznačena délka samohlásek, třebaže ji Tolkien u některých kořenů psal.

Má-li kořen více významů, aniž by bylo třeba jej dělit na více kořenů homonymních, jsou tyto vyznačeny tučným římským číslem (I., II. atd.). V hranatých závorkách je vypsán odkaz na zdroj. Zkratky zdrojů jsou vysvětleny v tabulce dále. Vypsány jsou nejvýše tři nejdůležitější zdroje.

Objevuje-li se u odkazu na zdroj hvězdička *, znamená to dotvoření ne zcela doloženého kořene. Správně by patřila před kořen samotný, ale to by rušilo zarovnání. Za zdrojem mohou být uvedeny informace o souvisejících kořenech, viz níže.

Následuje vysvětlení významu kořene. Pokud se jedná o jeho přímý překlad, slova jsou uzavřena v uvozovkách. Hvězdička před překladem opět značí údaj, který není Tolkienem přímo uveden. Význam kořene chybí, pokud jej z odvozených slov nelze s přiměřenou jistotou ani odhadnout – pak jsou přeložena až odvozená slova. Rovněž není psán u některých rozšíření kořenů při zachování významu.

Za dvojtečkou jsou psána kurzívou quenijská slova. Zkratka *Tel.* značí, že od kořene jsou známa pouze slova v telerijské jazykové větvi. Za odvozenými slovy jsou uvedeny odkazy na související kořeny – vysvětlení symbolů je uvedeno níže. Heslo je zakončeno komentářem odděleným značkou }.

Značky souvislostí kořenů

- > vytvořeno augmentem (sundómou v předponě) z následujícího
- < odtud vytvořeno augmentem následující
- ▷ vytvořeno rozšířením z následujícího
- ◁ odtud vytvořeno rozšířením následující
- ▶ vytvořeno zesílením (antoryamě) z následujícího
- ◀ odtud vytvořeno zesílením následující
- } reverzace (otočení) jednosohláskového kořene
- & splynutí kořenů v odvozených slovech, ovlivňování významů
- o následuje odkaz na kořen, který je či by mohl být příbuzný hláskovou variací
- ◇ následuje odkaz na kořen stejného nebo podobného významu
- × následuje odkaz na kořen opačného významu

Odkazy na zdroje

Zdroje jsou vypsaný zkratkou, číslo strany se neuvádí. Není tedy možno podle odkazu rychle vyhledat původní údaj; účelem uvádění zdrojů je spíše poskytnout informaci o období vzniku a charakteru zdroje, z něhož výraz pochází.

Primární zdroje

Et	The Etymologies (1936–38), obsaženo v LR
GL	The Gnomish Lexicon (kolem 1917), vyšlo v r. 1995 jako PE11
LotR	The Lord of the Rings – Pán prstenů, 1. vyd. 1954, 2. vyd. 1966
LR	The Lost Road and Other Writings (texty z 2. pol. 30. let), HoME V., vyd. 1987
MC	The Monsters and the Critics (and Other Essays) – Netvoři a kritikové (a jiné eseje), obsahuje báseň Markirya z konce 60. let, vyd. 1983
MR	Morgoth's Ring (kolem r. 1960), HoME X., vyd. 1993
PE	Parma Eldalamberon, periodikum: PE11–16 obsahují starší texty (do konce 30. let), PE17 současná s Pánem prstenů
PM	Peoples of Middle-earth (konec 60. let), HoME XII., vyd. 1996
QL	The Qenya Lexicon (1915–1920), vyšlo v r. 1998 jako PE12
S	The Silmarillion – Silmarillion, vyd. 1977
UT	Unfinished Tales of Númenor and Middle-earth – Nedokončené příběhy Númenoru a Středozemě (50. a 60. léta), vyd. 1980
VT	Vinyar Tengwar, periodikum: většinou 50. a 60. léta; VT45, 46 obsahují dodatky a opravy k Et; VT27, 28, 36, 40 staré písemnosti
WJ	The War of the Jewels (zejm. text Quendi and Eldar, 1959–60), HoME XI., vyd. 1994

Zdroje nedoložených slov

HKF	Helge Kåre Fauskanger, http://folk.uib.no/hnohf
LF	Laisi Finwen, http://laisifinwen.wz.cz
PPQ	Parma Penyanë Quettaron, http://www.elvish.org/gwaith/ppq.htm
Q	Quen, http://quenyalambe.bluefile.cz

Příklady

Uvedme pro příklad skupinu hesel z Kořenovníku:

LAW⁴ [QL, PE17] „(rostlinný) život“: *laucē, laucien, lōa, loitē* ◁ LAWAR ◊ LAJ ◊ GAL⁴, KEW², KOJ, TUJ

LAWAR [PE17, Et] ▷ LAW⁴ „zlato, zlaté světlo“: *laurē, laurēa, lávar, lōar* ◀ GLAWAR ◊ KUL, MALAT } Pův. zřejmě označoval květy jasných barev, zejm. zlaté, snad konkrétně Laurelinu – taková je souvislost s LAW⁴.

GLAWAR [Et] ► LAWAR *, „zlato, zlaté světlo“: *Tel.*

Budiž vysvětleno, jaké informace tyto položky poskytují. Uvádí se kořen LAW, který je znám z Qenya Lexiconu a Parmy Eldalamberon sedmnácté; je přeložen jako „(rostlinný) život“. Jelikož je znám ještě jeden kořen stejného znění, značí se tento číslicí 1 v horním indexu.

V quenijštině se kořen projevuje ve slovech *laucē, laucien, lōa, loitē*. Tento dvousohláskový kořen má trojsohláskové rozšíření LAWAR. Je znám kořen LAJ, u něžž kvůli hláskové i významové podobnosti je možné, že je s LAW⁴ příbuzný. Kořeny podobného významu zahrnují GAL⁴, KEW², KOJ a TUJ.

Kořen LAWAR je doložen v PE17 a v Etymologiích. Jedná se o rozšíření kořene LAW⁴. Význam kořene je „zlato, zlaté světlo“ a v quenijštině se projevuje ve slovech *laurē, laurēa, lávar, lōar*. Je zaznamenána zesílená podoba kořene GLAWAR. Podobný význam mají kořeny KUL a MALAT. U hesla je komentář, který vysvětluje významovou souvislost s LAW⁴.

Kořen GLAWAR je uveden v Etymologiích, vznikl zesílením počáteční souhlásky kořene LAWAR. Význam je nejspíše „zlato, zlaté světlo“ – tedy jedná o čistě hláskovou variaci, změně významu nic nenasvědčuje. Z této podoby kořene se odvozovalo jen v telerijských jazycích.

A

AB [W], PE17, Et] ∫ BA záporný kořen používaný k vyjádření vůle, tj. odmítnutí či zákazu, nikoli k popření faktů: *avá, áva, ava-* (*avaquétima*), *Avari* ∫ AL², UG¹, UM¹

AD¹ [PE17, VT49] „u, vedle, mimo“: *ar, ara* ∫ Jiné zdroje mají AS² a AR³, patrně se má jednat o tentýž slovotvorný základ.

AD² [Et] „vchod, brána“: *ando, andon* ∫ PHEN ∫ PE17 odvozuje tato slova od AN¹.

AJ¹ [PE17, QL] „uctívat, vážít si“: *airë, airëa, aiya* ∫ AJAN × KHU ∫ Jiné zdroje odvozují od GAJ¹, GAJAS¹.

AJ² [Et, PE17]: *ailin* „jezero“ ∫ AJAR ∫ LIN², LON²

AJAK [Et] „ostrý, špičatý“: *aica, aico, aiqua, aiquairë, aiquassë* ∫ NAS

AJAR [Et, PE17] ∫ AJ² „moře“: *airë, Alatairë, éar* ∫ Jiné prameny odvozují stejné výrazy pro „moře“ od kořene GAJAR.

AJAN [PE17, WJ] ∫ AJ¹ „uctívat“, [Et] ∫ JAN² „posvátný“: *aina, ainas, Aini, ainima, Ainu, áyan* ∫ GAJAS¹ ∫ Založeno na jméně *Ainu*, převzatém z valarštiny.

AK¹ [Et] „úzký, sevřený“: *arca, axa* ∫ NAKH × LAD¹, PAL

AK² [PE17] *, „vrátit, oplatit (nepřátelskou akcí)“: *Tel.* ∫ AT² & OK

AKAL « AKLA-R [Et] ∫ KAL: *alca* „paprsek světla“

AKALAR « AKLA-R [Et] ∫ AKAL ∫ KALAR *, „záře, nádhera“: *alcar, alcarë, alcarin, alcarinqua*

AKAS [PE17] „hřeben, krk, vaz“: *acas, axë* ∫ LAG²

AL¹ [PE17] „dobrý, pozhnaný, zdravý, šťastný“: *alima, alla, almë, alya* ∫ MAN¹ × OK ∫ Na AL¹ byl patrně přepsán kořen GAL¹ ve svém druhém významu.

AL² [VT42, PE17] ∫ LA záporný kořen: *al-* (*alasila*) ∫ AB, UG¹, UM¹ ∫ V určité fázi Tolkien tento kořen kvůli shodě s AL¹ zamítl.

ALAB [PE17] „jilm“: *alalvëa, alvë* ∫ LALAM

ALAK [Et] ∫ LAK¹ „spěch“: *alaco, alarca, alqua* ∫ GOR, RIP¹

ALAT [Et] „velký, rozlehlý“: *alat-* (*Alatairë*), *alta* ∫ BELEK, DAJ², KHAW¹ × TIT

ALU [QL] „čistit“: *alu, allu-*, *allumë, alluva* ∫ POJ, SOW

AM¹ [Et, QL] „matka“: *amil, ammë* ∫ EM², MAM × AT¹

AM² [Et, QL] „nahore, nahoru“, [PE17] „stoupat“; komparativní kořen, „vzrůst, přírůstek“: *am-* (*amorta-*), *amba, ambë, ambaron, ambon* ∫ OR × UN

AMAN [PE17] ∫ MAN¹ „dobrý (morálně), posvátný, blažený, prostý zla“: *aman, Aman*

AN¹ [PE17, 18, Et] ∫ NA¹ „k, směrem k“, allativní prvek, [QL] „dát, poslat“: *an, ana, ana-* (*anatarwesta*), *ando, anna, anta, anta-, antë, anto* ∫ ANAD ∫ ZAN²

AN² [Et] ∫ NA² „být“: *ane-, anwa* ∫ PE17 existenci této varianty popírá.

ANAD [Et, PE17] ∫ AN¹ „dlouhý“: *anda, anda-tehta, andavë* ∫ TAJ × STIN

ANAK [Et] ∫ NAK: *anca* „čelist“

ANAR [Et, PE17] ∫ NAR¹ „Slunce“: *Anar* ∫ AS¹

AÑG [Et, PM, QL] „železo“: *anga, angaina, Angamando* ∫ GEREN, JEREN

AÑGU [Et] „had“: *ango, angulócë* ∫ LEWEK, LOK

AP¹ [VT44] ∫ PA¹ „dotýkat se (o kontaktu předmětů, zejm. na svislé ploše)“: *ap-, apa, appa-* ∫ TAÑG², TEN¹

AP² [VT44*] ∫ PA² časově „po“, ukazatel budoucnosti: *apa, apa-* (*Apanónar*), *apo* ∫ EP

AP³ [Et]: *apsa* „vařené jídlo, maso“ ∫ MBAS

AR¹ [PE17, PM, S] „dobrý, vynikající; vznešený, královský“: *ar-* (*arquen*), *arya* ∫ ARAN, ARAT ∫ TA³

AR² [Et] „den“: *ára arë, arië, Arien, arin, arinya, arya* × DO³ ∫ Podle všeho Tolkien tento kořen později změnil na AS¹.

AR³ [Et, S] „vedle, mimo, vně“: *ar, ara* ∫ Srv. AD¹ a AS² z pozdějších zdrojů.

ARAN [PE17] ▷ AR⁴ „vznešený“: *aran, aranel, aranië, Aranwë* } Jiný původ „královských“ slov naznačuje kořen GAR.

ARAT [PM, PE17, S] ▷ AR⁴ > RAT * „vznešený“: *arata, Aratar, aráto, arta-* (*Artaher*)

AS⁴ [PE17] „teplo, zejm. sluneční“: *árë, arma, asta-* ◇ ANAR, LAW² } Tento kořen patrně nahradil starší AR².

AS² [VT47] „vedle, mimo“: *ar, ar-* (*armaro*), *asa-* (*asambaro*) } Jiné zdroje mají AD⁴ a AR³.

ASAT [Et]: *asto* „prach“

AT⁴ [Et] „otec“: *atar, atto* ◇ TAT⁴ × AM⁴

AT² I. [Et, PE17] „znovu, zpět“: *at-, ata* ◇ AK² ◇ EN⁴; II. [VT42, QL] „dva, dvojité“: *ata-* (*ataformaitë*), *atwa, -t* ◇ ATAN, ATAT ◇ TAT² ◇ JU

ATAN [W]* ▷ AT²: *Atani* „Lidé, Druhý lid“

ATAT [VT42, Et] ▷ AT² > TAT²: *atatyá, attá, attëa* } Tento tvar kořene vznikl zdvojením původního AT² za účelem zesílení duálního významu.

ATH [PE17] „pomáhat, ulehčovat, uzdravovat“: *asa-* (*asalasta*), *asëa, asië, asya-* ◇ RED²

AW⁴ [W] } wa² kořen pro vyjádření pohybu pryč z pohledu věci, osoby či místa, jež se opouští, [Et] „pryč, ven, mimo“, [PE17] „jít, odejít, pomínout“: *au-* (*aucir-*), *Aureldi, auta-, ava, ava-* (*avanótë*), *öa, öar, vanwa* ◇ 30, ET } Etymologie tvoří slovo *vanwa* z kořene WAN².

AW² [QL] *, „bohatství“: *ausië, autë* × OJ²

B

BA [W], PE17 } AB starý záporný kořen, zvolání „ne“: *vá* ◇ GU, LA, MU

BAD [Et] „soudit“: *Tel.* ◀ MBAD ◇ NAM

BAL [PE17, Et] „mocný, silný“: *val-, Valar, Valatári, Valinor, valya* ◇ BEL } Zpravidla s významem božské moci – avšak nevztahuje

se k Jedinému, nýbrž zásadně k Mocnostem vstoupivším do stvořené Ardy.

BALAD « VLŘĚL [QL] *, „cenný, důležitý“: *valda, valdëa* ◇ BILID

BAN [PE17, Et] „krása (pramenící z bezchybnosti, neposkvrněnosti)“: *úvano, úvanimo, Vána, vanë, vanima, Vanimor, vanya* ◇ MAN⁴ } V odvozených slovech v quen. splývalo s kořenem WAN⁴.

BAR [Et] pův. patrně „zvednout, vyvýšit“, později „zachránit, dát do bezpečí“: *varna, varnassë, varya-* ◇ BARAD, BARATH ◇ REK

BARAD [PE17, Et] ▷ BAR vyjadřuje velkou výšku spojenou se silou, velikostí, majestátností: *varanda, Varda* ◇ BARATH ◇ RAT⁴, TA3 } V QL uvedeno jako VRDR.

BARAN [Et] *, „hnědý“: *varnë* ◇ RUS⁴

BARAS [Et] *, „žhavý“: *Tel.* ◇ RUN²

BARATH [PE17, Et] ▷ BAR: *Tel.* ◇ BARAD

BAT [Et] „šlapat, kráčet“: *vanta, vanta-* ◇ RAT²

BE « VĚ, VÍ [QL*] „jako“: *elvěa, sívë, vě, věalta-* ◇ IM² } Není jisté, zda by nemělo být spíše WE; ale patří-li sem sind. *ben* „podle“, je staroeldarský tvar BE pravděpodobnější.

BEL [Et, PE17] „silný, velký“: *Tel.* ◇ BELEK ◇ BAL ◇ POLOD, TULUK

BELEK [Et] ▷ BEL *, „velký, mocný“: *Tel.* ◀ MBELEK ◇ ALAT, TUR } Dle Etymologií se v quen. nevyskytuje, ale QL uvádí výrazy, jež by sem mohly patřit: *velicë, velitya-, velixë*. Původ hlásky *i* v jejich kořeni je však nejasný.

BEN [Et] „kout, roh“: *Tel.*

BER [Et] „statečný“: *verië, vërya, vërya-* ◇ KAN², STALAG

BEREK [Et] *, „divoký, náhlý“: *verca* ◇ RAB⁴

BERETH [Et] *, „buk“: *Tel.* ◇ PHER⁴

BES [Et] „oženit se, vdát se“: *venno, veru, vessë, vesta, vesta-, vestalë* } Viz též pozn. ke kořeni WED. QL uvádí ve tvaru VEËE.

BEW [Et] „následovat, sloužit“: *Tel.* ◇ DEW⁴ ◇ NDUR

BILID « VLŘĚL [QL] *, „cenný, důležitý“: *vilda-, vildima* ◇ BALAD ◇ MIR⁴

BOR [Et, QL] „vytrvat“: *vórëa, vórima, voro* ◇ BORON ◇ OJ⁴, STEL × WAR

BORON [Et] ▷ BOR: *voronda, voronwa, voronwië* ◊ SATAR

BUD [Et] „vyčnívát“ ◀ MBUD

D

DA [WJ] allativní prvek: *-r (sir, tar)* ◊ NA⁴ × LO

DAB [Et] „vzdát se, ustoupit, dovolit“: *lav-* ◊ LEK, WAR

DAJ⁴ [Et] „stín“ (obyčejný, bez odkazu na tíživou temnotu): *laimë, laira, lëo* ◊ WATH

DAJ² [VT42] *, „velký“: *Tel.* ◊ ALAT, UR² } Možná sem patří *quen. laita-* „chválit“.

DAJ³ [PE17] „hrozný, ohavný“: *Tel.* ◀ NDAJ ◊ ULUG

DAK [VT45] „zabít“ ◀ NDAK ◊ DJAK, MAK, NAK

DAL [PE17] „spodek, země“, [Et] „plochý“: *Tel.* ◊ LAD⁴ ◊ PAL

DAM [VT45] „bít“ ◀ NDAM ◊ TAM⁴ ◊ TARAM

DAN [WJ] „vrátit (se), vzít zpět“ ◀ NDAN

DAR [Et] „čekat, zůstat, zastavit se“: *Tel.* ◊ PUT

DARAK [Et]: *ráca* „vlk“ ◊ ŅGARAM

DARAM [Et] „bít, sekat“: *Tel.* ◊ TARAM

DAT [VT48, Et] „padat (k zemi)“: *lanta, lanta-, latfa* ◊ LAT² ◊ TALAT

DE [VT48, WJ] zájmný kořen 2. osoby množného čísla: *-lda, -ldë, le* ◊ LE ◊ KE⁴

DEL [WJ] „jít, putovat“: *lelta-, lelya-* ◊ LED } Slovo *lelya-* lze odvodit z varianty DEL i LED.

DEM [Et] „smutný, pochmurný“: *Tel.* ◊ DOM × MBER

DEN⁴ [WJ] „štíhlý (ale silný), ohebný“: *Lenwë* ◊ NIN⁴, THAR²

DEN² [Et] „díra, mezera, průchod“: *Tel.*

DER⁴ [Et] „dospělý muž“ (jakékoli mluvící rasy): *ner* ◀ NDER ◊ ZAN⁴ } Odvozené slovo má *n* jednak přichýlením k NI⁴, NIS, jednak vlivem zesíleného NDER. Pozdější zdroj odvozuje od NER.

DER² [PE17] „obtížný“: *Tel.* ◊ GUR, SRAG

DEW⁴ [VT45] „následovat“ ◀ NDEW ◊ BEW ◊ KHIL

DEW² [PE17] „chybovat, minout, nedosáhnout cíle“: *Tel.* ◊ LOJ⁴

DIL [Et] „ucpat, zaplnit díru“: *Tel.* ◊ TAP

DIŅG [Et, VT45] onom.: *Tel.* ◊ TIŅG

DIP [PE17] „slabý, ohnutý, svěšený“: *limpa* ◀ NDIP ◊ KWI

DJAK [HKE, PE14*] „obětovat“: *yac-, yangwa* ◊ DAK

DJEL [Et] „cítit strach a odpor, hnusit si“: *yelmë, yelta-, yelwa* ◊ PHEW

DO3 [Et] *, „noc“: *ló, lómë (& DOM), lóna* × AR²

DOM [Et] „bledý, mdlý“: *lómë (& DO3), tindómë* ◊ DEM } Původním významem zde uvedeného *lómë* bylo „šero, soumrak“; toto však splynulo se slovem odvozeným od DO3 „noc“. Význam kořene se zachovává ve slově *tindómë*.

DOR [WJ, PE17] „vysušený, tvrdý, tuhý, nepodajný“: *norna, Norno* ◀ NDOR² ◊ DORON ◊ PARAK, STAR, TARAG } Počáteční *d-* se mění na *n* vlivem *n* v následující slabice.

DORON [Et] ▷ DOR „dub“: *lindornëa, norno* } QL odvozuje od nořo.

DUB⁴ [Et] „ležet, těžce doléhat“: *lumna, lumna-* ◊ LUB

DUB² [PE17] *, „ohýbat“: *lúva* ◀ NDUB ◊ KUZ } VT47 odvozuje od LU².

DUJ [VT48, Et] „proudit, lít se; zaplavovat, máčet“: *luimë, luita-* ◊ LOG, SIR

DUL [Et] „skrývat, halit“ ◀ NDUL

DUN [Et] „tmavý (o barvě)“: *Tel.*

E

EK⁴ [VT48, Et, QL] „hrot, špička“: *ecco, pipinehtar* ◀ EKET ◊ NEK⁴ ◊ EREK, NAS, TIL⁴

EK² [VT49*] } KE² kořen vyjadřující možnost n. nejistotu: *ec-, *encë*

EKES [VT47] > KES „ostatní, jiný“: *exa, exë*

EKET ◀ EKII [Et] ▷ EK⁴ „kopí“: *ehtë, ehtyar*

EL [WJ, PE17, Et] „hvězda“: *él, ela, élë, menel* ◀ ELEN } Tato skupina slov se zakládá na nejstarším slově, které u Cuiviénenu zaznělo.

Bylo to zvolání „hle!“, jež elf vyslovil, když spatřil hvězdy. To se také uvádí jako původní význam kořene.

ELEN [WJ, PE17] ▷ EL „hvězda“: *elda, Eldar, elen, Elentári, elenya*

ELED [WJ, Et] ▷ LED „odejít“: *Eldo* { Toto slovo je pojmenováním elfů, kteří se vydali na západní cestu; slovo *Elda* je odlišného původu a vztahuje se k „Hvězdnému lidu“, tedy ke všem elfům. V quenijštině se *Eldo* téměř nepoužívá a jeho význam pojmenování *Elda* převzalo.

EM¹ [PE17] „zobrazovat“: *emma, indemma, quantemma*

EM² [VT48] „matka“: *emil, emmë* ◊ AM¹

EN¹ [VT47, 48, PE17] „znovu“, pův. význam možná „stále“: *en- (enyalië)* ◊ ENET ◊ AT²

EN² [Et] „tam, tamhle“, v časových souvislostech ukazuje do budoucnosti: *en, enta, enwa, enyárë* ◊ TA¹ × JA²

EÑ [VT39] „být, existovat“: *Eä, ëa-, ëala, engwë* ◊ NA²

ENED [Et, PE17] ▷ NED „střed“: *endë, Endor, enya* ◊ ENEL

ENEK [VT47, 48, Et] ▷ NEK³ „šest“: *enenquë, enquë, enquië*

ENEL [VT47] ▷ NEL „uprostřed, mezi“: *enel, enelmo* ◊ ENED

ENET [VT48] ▷ EN¹: *enta, entë*

EP [VT42, 44, 49*] prostorově „před“, časově „po“: *ep(e)- (epessë), epë, epeta, epetai* ◊ AP² × NO² { Toto zdánlivé zmatení významu vychází z toho, že budoucnost je v quenijštině „to, co máme před sebou“.

ER [VT42] „jeden, jediný“, [Et, QL] „být o samotě“: *er, erda, eressë, eressëa, erinqua, Eru, erumë, erya* ◊ MIN

ERED [Et] ▷ RED¹: *erdë* „semeno“

EREK [Et] „trn“: *erca, erca-, ercassë* ◊ EK¹, NAS

ES [Et] „označovat, jmenovat“: *essë, esta-*

ESED [WJ, Et] ▷ SED „klid, odpočinek“: *Estë* { Třebaže v quenijštině (narozdíl od sindarštiny) je tento rozšířený základ vyhrazen pro jméno jedné z Valier, někdy se používá místo

základního SED, kterýžto svou podobou ser- má v češtině nešikovné asociace.

ESEK [Et] „rákosí“: *escë*

ESTEL [WJ] ▷ STEL: *estel* „naděje“

ET [Et, VT45, 48] „ven, vně“: *et, et- (etsir), etsë, ettelë, ettelëa* ◊ ETER ◊ AW¹, LO × MI

ETER [Et] ▷ ET „otevřít se“: *Tel.* ◊ PAT¹ × KHOL

EW [PM] { WE² „osoba“: *Tel.*

G

GAJ¹ [PM] „úcta, bázeň“, [WJ] „ohromit, vyděsit“: *aica, aiya!, áya* ◊ GAJAR, GAJAS¹, GAJAS² { Jinde se jako základ uvádí AJ¹.

GAJ² [Et]: *aira* „červený, ruměný“ ◊ KARAN, ROJ², RUS¹

GAJ³ [PE17] „zet, rozšiřovat se, otevírat se“ ◊ GAJAR ◄ ŃGAJ² ◊ GAS

GAJAR [PM] ▷ GAJ¹, [PE17] ▷ GAJ³ „moře“ (pův. Veliké moře): *airon, ëar* { Jinde odvozováno od AJAR bez souvislosti s velikostí či hrůzou.

GAJAS¹ [PM, VT43*] ▷ GAJ¹ „svatý, posvátný“: *aira, airë, airëa, airita-, aista* ◊ AJAN { Jinde se odvozuje od AJ¹.

GAJAS² [Et] ▷ GAJ¹ „strach“: *aista-* ◊ RUK

GAL¹ I. [PE17] „růst (jako rostliny), vzkvétat, být silný, zdravý“, **II.** [Et] „prospívat, dařit se“: *alma, almarë, almárëa, almië, alya* ◊ GALAD, GALAS¹ ◊ LAW¹ { Druhý význam tohoto kořene a slova z Etymologií byla patrně přesunuta k AL¹.

GAL² [Et, VT45, PE17] „svítit“: *úyalë* ◄ ŃGAL ◊ GIL, KAL

GALAD [Et, UT] ▷ GAL¹ „strom (rozložitý)“: **al, alda, Aldaron, aldëon* ◊ ORON

GALAS¹ [Et] ▷ GAL¹ „veselit se, být šťastný“: *alassë, alassëa* ◊ MBER

GALAS² [QL*] „mramor“: *alas, alasca, alasta*

GAP [Et] „hák, dráp“: *ampa* ◊ GAT¹ ◊ REP

GAR [Et] „mít, držet, vlastnit“: *aran, arda, armar, arwa, -arwa (aldarwa), aryon*

◁ GARAT ◊ 3AR ◊ KHER } Jiná, pozdější etymologie slova *aran* je uvedena u kořene ARAN.

GARAT [Et] ▷ GAR: *arta* „opevnění“

GAS [Et] „zet, zívát“: *assa* ◊ GAJ⁵, JAG

GAT⁴ [Et] *, „chytit, zachytit“: *atsa* ◊ GAP ◊ REP

GAT² [Et] *, „jeskyně“: *Tel.* ◊ GATH ◊ PHELEG, ROD

GATH [Et] ◊ GAT²

GAW [Et] „vymyslet, vynalézt“: *aulë, Aulë* (lidová etymologie), *auta-* ◊ GOW

GEŇG [Et, VT45] „nemocný“: *engwa, Engwar*, *yengwa ◊ KWOL, LEW

GEREN [QL*] „železo, ocel“: *eren* ◊ JEREN ◊ AŇG

GIL [Et, PE17] „svítit (bíle n. bledě)“: *Ilma, Ilmen, tingilindë, tingilya* ◀ ŇGIL ◊ GAL², RIL, SIL, THIL ◊ IT⁴

GIR [Et] „třást se, chvět se“: *Tel.* ◊ KWATH, PAP

GJEL [Et] *, „radovat se, jásat“: *yello* ◊ MBER

GJER [Et] *, „opotřebovávat“: *yerna, yerya-*

GLAD [PM] ► LAD² „smát se“: *Tel.*

GLAM [Et] ► LAM *, „zvuk, hluk“: *Tel.* ◊ ŇGJALAM

GLAN [VT42] ► LAN⁴ „okraj, lem, hranice, mez“: *Tel.*

GLAWAR [Et] ► LAWAR *, „zlato, zlaté světlo“: *Tel.*

GLIB [VT45] ► LIB² *, „mast“: *Tel.*

GLIŇG [Et] ► LIŇG „viset“: *Tel.*

GLIR [Et] ► LIR „zpívat“: *Tel.*

GLIS [PE17] ► LIS *, „med“

GLOS [VT42] ► LOS² „bílý“: *Tel.* ◊ GOLOS

GOLOB [Et]: *olwa* „vřetev“ } Jinde uvedeno jako OLOB.

GOLOS [Et] ▷ LOS² *, „sníh“: *olos, olossë* ◊ GLOS ◊ SRIS

GON I. [PE17] *, „kámen (jeden)“: *ON II. ◀ ONO [QL] „tvrďý“: *onin* ◁ GONOD

GONOD [Et] ▷ GON „kámen (materiál)“: *on, ondo, Ondolindë, onwa* ◊ SAR⁴

GOR [Et] „prudkost, ukvapenost, pud“: *ormë, orna* ◊ 3OR⁴, 3OR², KHOR ◊ ALAK

GOS [Et] „hrůza, děs“: *ossë, Ossë* (lidová etymologie) ◊ GOTH ◊ ŇGUR², RUK, THOS } Jiné odvození viz os².

GOTH [Et] ◊ GOS

GOW [Et] „vymyslet, vynalézt“ ◊ GAW

GRAW [VT47]: *röa* „pes“ ◊ SAW²

GROJ [Et] ► ROJ² „červený, zrzavý“: *Tel.*

GRON [PE17] ► RON² „pevný, hmotný“: *Tel.*

GROT [WJ] ► ROT „kopat tunel, hloubit“: *Tel.*

GRUD [VT45] ► RUD *, „kyj“: *Tel.*

GRUK [WJ] ► RUK „strach“: *Tel.*

GU [Et] } UG⁴ záporný kořen, často se zlými souvislostmi: *u-, ú-* (*úvanimor*) ◊ U ◊ BA, LA, MU } Pozdější zdroje mají záporný prvek *ú* bez souhlásky už v prajazyce (U) a neuvádějí „zlé souvislosti“.

GUR [PE17] „obtížný, tuhý, těžký, těžkopádný“: *urda, ur-, uru-* (*urucarín*) ◊ DER², SRAG

GWAL⁴ [PE17] „být podrážděn, vzrušen“: *inwalmë, walda, walmë, walta-, walya-* ◊ WAL

GWAL² [PE18] „trpět muka“ ◀ ŇGWAL

GWEN [Et] *, „svěží, světlezelený“: *wén, wenyä* ◊ LAJAK, NETH⁴, WIR² } Asociováno s WEN⁴ „dívka“, ale je to od původu odlišný kořen.

3

3AN⁴ [Et] „samec, muž“: *hanu, hanwa* ◊ DER⁴ × IN⁴

3AN² ◀ HAN [VT43] „přidat, zvětšit, ocenit“: *han, hanta-* ◊ AN⁴

3AR [Et] „mít, držet“: *haran, harma, harwë, harya-, haryon* ◊ GAR

3EK ◀ HEK [WJ] „zvlášť, odděleně, samostatně“: *Hecdamar, hecil, hecilë, hecilo, hehta-, heqda*

3EL [Et] „nebe, obloha“: *hellë, helwa* ◊ KHEL

3O [W, Et] „z, od, pryč“ (z pohledu mimo objekt, o němž je řeč): *hó-* (*hócír-*), *-o* ◊ AW⁴, LO

3OR⁴ [VT41] „varovat, radit, pobízet, naléhat“ (zejm. o hnutích myslí): *or-*, *órě* o GOR, KHOR o NID } Odvozená slova ztratila počáteční souhlásku, což je patrně jev nepravděelný; nastal možná kvůli pozdější významové asociaci s kořenem OR.

3OR² [VT45]: *horro*, *orro* výkřik strachu, bolesti či znechucení o GOR

I

IB⁴ [QL] „rojit se, hemžit se“: *imbilě*, *imbi-lincě*

IB² [PE17] *, „útes, sráz“: *imbě* (& IM¹) } Ve VT45 zřejmě totéž uvedeno jako IMBE „hluboké údolí“.

ID [Et, PE17] „toužit, přát si“: *indo*, *írě*, *írima* o IR o JES⁴, KHO, MER } Pozdější etymologie slova *indo* je uvedena u základu INID.

IKW [QL] „žádat, prosit“: *iquin*, *iquis*, *iquista*, *iquista-*

IL [Et, VT48] „vše“: *il-* (*ilquen*), *ilqua*, *ilya* < ILU o KWA⁴

ILIM < ILI [QL*] „mléko“: *ilimba*, *ilin*

ILU [Et] > IL „vesmír, vše“: *ilu*, *ilu-* (*ilucara*), *ilúvatar*, *ilúvě*

IM⁴ [VT16, VT45, QL] } MI „v, uvnitř, dovnitř“: *imbě*, *imbi*, *imbit*, *imi*

IM² [QL] „stejný, podobný“: *iminqua*, *inqua*, *inquilě* o BE

IN⁴ [Et] } NI⁴ „samice, žena“: *inimeitě*, *inya* o 3AN⁴

IN² [PE17] „srdce, mysl, nitro“ < INID

INID [VT41] > NID, [PE17] > IN² „mysl, nitro“: *indo*, *indómě* } Etymologie odvozují od ID.

INIK [Et] *, „tušit, předpokládat“: *inca*, *intya*, *intya-*, *intyalě* o NAW

IŇG [PM] *, „nejvyšší“, [Et] „první, přední“: *inga*, *ing(a)-* (*ingaran*), *ingor*, *Ingwě* o MIN

IR [PE17] „toužit, přát si“: *írima* o ID } VT45 vykládá jako „krásný“ – jsou to zřejmě různé způsoby, jak zakořenit příd. jm. *írima*.

IS⁴ [Et, VT41, QL] „znát, vědět“: *ista-*, *Istari*, *istima*, *istya*, *istyar* o KHAN⁴, ŇOL, SAJ⁴

IS² [QL] *, „bílý, bledý“: *is*, *isca*, *iscaně* o NIKW

IT⁴ [PM, PE17] „blýskat se, třpytit se, zářit“: *ita-*, *íta*, *Itaril*, *itila* o GIL, RIL

IT² [QL] „kousat, bodat“ (o hmyzu), přen. „rozčilovat“: *itis*, *itisya-*, *itsě* o NAK

ITHIL [Et*] > THIL „Měsíc“: *Isil* o ANAR

J

JA⁴ [PE17] částice vztažných zájmen a příslovcí: *ya*, *yassě* o MA⁴

JA² [Et, QL] „tam, támhle, tehdy“: *yá*, *yalúmě*, *yalúměa*, *yana*, *yára*, *yáhě*, *yáressě* o EN² } Podle PE17 jsou oba kořeny JA původně totožné.

JAB [Et, QL] „plod“: *yav-*, *Yavanna*, *yávě*, *yausta* o MAR⁴

JAG [PE17] „mezera, propast“, [Et] „zet, zívát“: *yanga-*, *yávě* o GAS

JAJ [Et] „vysmívat se“: *yaiwě*

JAK⁴ [Et]: *yat* „krk“ o JAT

JAK² [QL] „kus hovězího dobytka“: *yacco*, *yaci*

JAL [VT46]: *, „volat, povolávat“: *enyaliě*, *yal-* o JAM

JAM [VT46, QL] „křičet, volat“: *yam-*, *yáma*, *yambo* o JAL o KAN⁴

JAN⁴ [PE17] „široký, rozlehlý; obrovský“: *yána*, *yanda* o PAL

JAN² [Et]: *yána* „svatyně“ < AJAN

JAR [Et] „krev“: *yár* o SEREK

JAT [Et, QL] „spojit“: *yanta*, *yanwě*, *yatta* o JAK⁴ o LIM o KIL

JE [VT46] „být“: *-iě*, *ye* o NA² } Kořen zvláštní formy slovesa „být“ vyskytující se jen ve Fírielině písni.

JEL [Et] „dcera“: *-iel* (*Uinéniel*), *yeldě* o JEN² } V Etymologiích zrušeno a změněno na JEN², ale později patrně obnoveno [PE17, UT].

JEN⁴ [Et] „rok“: *Endien*, *linyenwa*, *yén*

JEN² [Et] „dcera“: *-ien* (*Arien*), *yendë* ◊ JEL, JON

JER [VT46] „cítit sexuální touhu“: *yéré* ◊ JES⁴

JEREN [QL] „železo, ocel“: *yeren* ◊ GEREN ◊ AŇG

JES⁴ [Et] „toužit“: *yesta-* ◊ JER ◊ ID, MIL⁴

JES² [Et, LotR*] „předcházet“: *yessë, yessëa* ◊ JESET × NDEW } Etymologie uvádí ES, ESET, a to s otazníkem. Na základě údajů z Pána prstenů se kořen mění na JES, JESET.

JESET [Et, LotR*] ▷ JES²: *yesta* ◊ MIN

JO [WJ] „s, dohromady“, ke spojení více než dvou objektů: *yo, yo-* (*yomenië*) ◊ WO

JOD [PE17] „ohrazovat, uzavírat“: *-ion(dë)*, *yonda, yondë, yonna, yonwa, yor-* ◊ PEL⁴

JOL [QL] „zapáchat“: *yol-, yolmë* ◊ ŇOL × NARAD

JON [Et] „syn“: *-ion* (*Anárion*), *yondo* ◊ JEN², ŇGJON

JU [Et] „dva, oba“: *yú-* (*yúcalë*), *yúyo* ◊ AT² } Možná sem patří i duální koncovka *-u*.

JUK [Et] „použít“: **yuhŭta-* ◊ MAG²

JUL⁴ [PE17, WJ] „pít“: *yulda, yulma, yulmë* ◊ UL ◊ SUK⁴, SUG, SOK

JUL² [Et] „doutnat“: *yúla, yulma, yulmë* ◊ RUN²

JUR [Et, QL] „běžet“: *yur-, yuro* ◊ LOKW, LOP, NOR

K

KA [VT47] „dům, domov“ ◊ KAW⁴

KAB [VT47] „držet, zadržovat, obsahovat“, [Et] „dutina“: *camba, cambë* ◊ KAM³ ◊ MAP

KAJ⁴ [Et, PE17, QL] „ležet“: *caila, caima, caimasan, caimassë, caimassëa, caita-* ◊ KHAW²

KAJ² [*] krátký základ číslovky „deset“ ◊ KAJAN ◊ KWAJ

KAJAN [Et] „deset“: *cainen* ◊ KWAJAM } Zřejmě změněno na kořeny začínající na KW.

KAK [QL] „smát se“: *cac-, cancalë* ◊ LAD², MIR²

KAL [Et, VT47, PE17] „svítit (obecné slovo)“, [QL] „svítit zlatě“: *cal-, cala, calaina, calima, callo, calma calta-, calya-* ◊ AKAL ◊ KALAR ◊ GAL², ŇGAL, SKAL

KALAK [VT47] „sklo“: *calca* ◊ KHJEL

KALAP ◊ KALPA [Et] „nádobu na vodu“, [QL] „držet, obsahovat“ (zejm. o kapalínách): *calpa, calpa-* ◊ KULUP } V QL psáno KLPL.

KALAR [Et, VT47, PE17] ▷ KAL „světlo“, [PE18] „být zářivý“: *calar* ◊ AKALAR

KAM⁴ [QL] „červený“: *camillo, camilot, campilossë, campin* ◊ KARAN

KAM² [VT44] „hodit se, souhlasit“: *ócam-*

KAM³ [VT47*] „dostat“: *cam-* ◊ KAB ◊ ŇGET

KAN⁴ [PM, VT47] „hlasitě volat“, odtud „povolávat, velet, požadovat“; [PE17] „vést“: *can-, cáno, canwa* ◊ KON ◊ JAM; KHES⁴

KAN² [Et] „odvážit se“: *cánë, canya* ◊ BER, NOL

KAN³ [VT47, 48] „čtyři“: **canquë* ◊ KANAT

KANAT [VT47, Et] ▷ KAN³ „čtyři“: *canta, cantëa*

KANU ◊ KANA [QL] „olovo“: *canu, canuina, canuva*

KAP [QL, Et] „skákat“: *cap-, capta-* ◊ KHAL²

KAR [Et, PE17, QL] „dělat, vyrábět, stavět“: *car-, Carmë* ◊ KJAR ◊ MAJ⁴, TAN⁴

KARAK [Et, QL] „ostrý tesák, osten, zub“: *caraxë, carca* ◊ KHARAS ◊ NELEK } QL má ve tvaru KRKṚ.

KARAN [Et, QL] „červený“: *carnë, Carnil, carnimírië* ◊ GAJ², KAM⁴, ROJ²

KARAP ◊ K^ΛRP^ΛR [QL] „škubat“: *carpalë, carpalima, carpan* ◊ RIK³

KAS [Et, PE17, QL] „hlava“: *cár, cassa, castëa*

KAT [Et, PE18] „tvarovat, dělat“: *canta, canta-* ◊ WEN²

KAW⁴ [PE17] „kryt, úkryt“, [VT47] ▷ KA „dům, domov“: *cauma, cöa* ◊ MBAR

KAW² [QL] „shýbat se, sklánět se“: *cauca, cauco, cauta-, cav-* ◊ KAWAR ◊ KUṢ, NDUB

KAWAK⁴ [WJ] „vrána“ (onom.): *quáco* ◊ KOROK⁴

- KAWAK**² [VT47] „žába“ (onom.): *quácě*
- KAWAR** [QL*] ▷ **KAW**² „bát se“: *caurě, caurěa*
 ◇ **RUK**
- KE**¹ [VT48] zájmenný kořen 2. osoby j. č. v důvěrné formě: *ce, tyě* ◇ **DE, LE**
- KE**² [VT47, 49] ∫ **EK**² slovní základ vyjadřující možnost, nejistotu: *cé*
- KEK** [QL] „kvokat“ (onom.): *cecet* ◇ **KWA**², **KOROK**², **POROK**
- KEL** [Et, PE17, QL] „jít, běžet (zvl. o vodě), plynout, stékat“: *celma, celumě, ehtelě* ◇ **KJEL**¹, **KJEL**², **KWEL** ◇ **SIR, UL**
- KEN** [VT41, PE17] „vidět, vnímat, všímat si“: *cen-, cenda-* ◇ **KHEN** ◇ **TIR, THE**
- KEM** [Et, VT45, QL] „půda, země, hlína“
 ◇ **KEMEN**
- KEMEN** [*] ▷ **KEM**: *cemen, cemna, cemnaro, Kementári* ∫ Kořen je psán jako **KEM**, ale odvozená slova ukazují na rozšířený kořen **KEMEN**.
- KES** [VT47] *„jiný, ostatní“ < **EKES** ◇ **KHJA**
- KETH** [PE17] „vyšetřovat, zkoumat“: *ces-, cesya-, cesta-, ecces-* ◇ **SAK**
- KEW**¹ [VT48] *„nový, čerstvý, opakovaný“: *ceuranar, ceurě, ceuta-, céva, -quě (minquě)* ◇ **WIN**
- KEW**² [PE17] „žit (o rostlinách)“: *laiquě, quěa* ◇ **LAW**¹
- KHAD** [VT45] „sedět“, [QL] „lpět, zůstat“: *har, har-, harě* ◇ **KHAM** ∫ V Etymologiích kořen zrušen a změněn na **KHAM**, sloveso *har-se* však v této podobě vyskytuje v Círiionově přísaze. V QL uvedeno jako **HAŘA**.
- KHAG** [Et] *„mohyla, hromada“: *hahta* ◇ **KUB**
- KHAJ** [Et, VT45] „daleký, vzdálený“: *avahaira, eccaira, haira, háya* ◇ **PALAN**
- KHAL**¹ [Et, PE17] „zvednout, zvýšit“: *halla* ◇ **OR** ∫ Podle PE17 souvisí s **KAL** „světlo“: vyjadřuje vl. pohyb vzhůru – k obloze, ke světlu.
- KHAL**² « **HALA** [QL] *„skákat“: *haloisi, haloitě, halta-* ◇ **KAP**
- KHAM** [Et, VT45] „sedět“: *hamma, ham-* ◇ **KHAD**
- KHAN**¹ [Et] „rozumět, chápat“: *handa, handassě, handě, handelě, hanya-* ◇ **IS**¹, **SAJ**¹
- KHAN**² [VT47] „bratr“: *háno* ◇ **TOR**¹
- KHAP**¹ [VT41] „vázat, upevňovat, zbavovat svobody“, [PE17] „držet, zadržovat, ponechávat“: *hampa* ◇ **KHEP** × **LER**
- KHAP**² [Et] „obalit, zahalit“: *Tel.* ◇ **LAP**¹, **WJ**¹
- KHAR** [VT45] *„přilba“: *harna* < **KHARAN**, **KHARAP** ◇ **STOL**
- KHARAN** [VT45] ▷ **KHAR**
- KHARAP** [VT45] ▷ **KHAR** „přilba“: *harpa*
- KHARAS** [Et] *„spáz, ostrá skála“: *Tel.* ◇ **KARAK**
- KHAT** [QL, Et] „vrhat, metat“: *hat-, hatal, hatsě, hatsěa*
- KHAW**¹ [PE17] *„obrovský“: *höa, haura* ◇ **ALAT** × **PIK**
- KHAW**² [Et] „odpočívát, být v klidu“: *hauta-* ◇ **KAJ**¹ ◇ **SED** ∫ V sindarštině asociováno s **KHAG** „mohyla, hrob“.
- KHEL** [QL*] „fialový“: *helilohtě, helin, helinillě, helinwa, helinquila* ◇ **3EL** ∫ Bylo by možno aktualizovat též jako **3EL**, a potom by bylo totožné s kořenem pro „nebe, oblohu“.
- KHELEK** [Et] „led“: *helca, helcě* ◇ **KHJELES** ∫ V QL jako **HELE, HĪKL**.
- KHEN** [VT45, PE17] „vidět, dívat se, hledět“
 < **KHENED** ◇ **KEN**
- KHENED** « **KHEN-D-E** [Et] ▷ **KHEN** „oko“: *hen*
- KHEP** [VT41, PE17] „zadržovat, ponechávat (si)“: **hep-* ◇ **KHAP**¹
- KHER** [Et, QL] „vládnout, ovládat, vlastnit“: *héra, heren, herenya, heri, heru* ◇ **GAR, TUR**
- KHES**¹ [VT45] „velet“: *hesto* ◇ **KAN**¹
- KHES**² « **HESE** [QL] „vadnout“: *hessa, hesta-* ◇ **KWEL**
- KHIL** [Et, PE17, WJ] „následovat“: *Hildor, hilya-, tarhildi* ◇ **DEW**¹
- KHIM** [Et] „lpět, lnout“: *haimě, himba, himya-* ◇ **LEB**
- KHIN** [W], [PE17] „dítě“: *Eruhini, hína* ◇ **SELED**
- KHIR** [PE17] „najít“: *hir-*
- KHIS** [Et, QL] ◇ **KHITH** ∫ V QL jako **HIS**.
- KHITH** [Et, PE17] „mlha“: *hísě, hísíe, hiswa, hiswě* ◇ **KHIS, MITH**

KHJA [VT49*] „jiný“: *ahya-*, *hya* ◊ KES
KHJAR [Et] „levice“: *hyarma*, *hyarmaitě*,
hyarmen, *hyarmenya*, *hyarya* ◊ KURUM
 × PHOR
KHJEL [Et] „sklo“ ◊ KHJELES ◊ KALAK
KHJELES [Et] ▷ KHJEL: *hyellě* ◊ KHELEK
KHO [Et] „srdce“ (fyzicky): *Tel.* ◊ KHON ◊ ID
KHOL [PE17] „zavřít“: *holla*, *holta-*, *holya-*
 ◊ PAK ◊ SKOL × ETER
KHON [Et, QL] ▷ KHO „srdce“: *hón*, *hondo*
 } QL uvádí jako HONO.
KHOP [Et] *„přístav“: *hópa*, *hopassě* ◊ LOD
KHOR [Et] „spouštět, hnát“: *hórě*, *hórěa*,
hormě, *horta-*, *hortalě*, *horya-* ◊ SIW ◊ GOR,
 ZOR¹
KHOT¹ ◊ HOTYO [QL] „kýchát“: *hontě*, *hontyě*,
hot-, *hontossě* ◊ TYOS
KHOT² [PE17] „shromáždit (ve zmatku),
 pomíchat“: *hosta-* ◊ KHOTH
KHOT³ [PE18] „hněvat se, přít se; nenávidět“
 ◊ KOT¹, KOTH
KHOTH [Et, QL] „shromáždit“: *hossě*, *hosta*,
hosta-, *hostar* ◊ KOM¹ } Pro další slovo
horma [QL] bychom patrně potřebovali vari-
 antu KHOS.
KHU [PE17] „klít, proklínat“: *húna*, *húta-*
 ◊ SKU × AJ¹
KHUG [Et] „štkat, výt“: *huan*, *huo* ◊ ŊGAW,
 SAW²
KIL [Et] „dělit“: *cilmě*, *cilya* ◊ KIR, SKIL ◊ STAK
 × JAT
KIR [Et, PE17, QL] „řezat, sekat, roztínat“:
certa (přes sind.), *cirmě*, *ciry*, *ciryamo*
 ◊ KIRIK, KIRIS ◊ PHALAK, RIS, SJAD¹
KIRIK [Et] ▷ KIR *„srp“: *circa*
KIRIS [Et, VT45, QL] ▷ KIR+RIS „řezat, sekat“:
cirissě
KIT [QL] „lechat“: *citya-*, *cityalě*, *cityalěa*
KJAB [Et, QL] „chuť“: *tyausta*, *tyav-*, *tyávě*
 } QL uvádí jako TYAVA.
KJAR [Et] „způsobit“: *tyar-*, *tyaro* ◊ KAR
KJEL¹ [Et, PE18] „končit, přestávat“: *tyel*, *tyel-*,
tyelima, *tyelma* ◊ KJELES ◊ KEL, TEL¹ ◊ MET,
 TELES

KJEL² [PE17] „pomalu, postupně klesat“:
tyellě ◊ KEL ◊ NDU × AM²
KJELEK [Et] „svižný, čilý“: *tyelca* ◊ LAK¹ × LUB
KJELEP [Et, PM] „stříbro“: *telemna*, *telpě*,
telpilin, *telpina*, *telpingwě* } Quenijská
 slova odvozená od tohoto kořene by v důsledku
 pravidelného hláskového vývoje začínala na *ty-*
 , ale pod vlivem telerijštiny se častěji používají
 tvary na *t-*.
KJELES [PE18] ▷ KJEL¹: *Teleri* ◊ TELES ◊ TELED
KOJ [QL] „žít“: *coimas*, *coina*, *coirě*, *coirěa*,
coiviě, *coitě* ◊ KUJ ◊ LAW¹, WEG² × ŊGUR¹
 } Viz též pozn. ke kořeni KUJ.
KOL [VT39, PE17] „nést“: *cólě*, *cólemaina*,
cóleva, *collo*, *cólo* } QL má v podobě KOHO
 a s překladem „snášet, trpět“.
KOM¹ [PE17] „shromažďovat, sbírat (se) –
 přinést či přijít na jedno místo“: *combě*,
comya-, *ócom-*, *ocombě* ◊ KHOTH × SPAR²
KOM² [QL] *„kulatý“: *cóma*, *cóměa* ◊ KOR
 ◊ NDOL¹
KON [PE17] „vést; pán“: *Turucondo* ◊ KAN¹
 } Vedle KAN¹ druhá varianta vysvětlení sind.
 jmen *Turgon*, *Fingon* ap.
KOR [Et, PE17] „kulatý“, [QL] „být kulatý,
 valit se“: *corin*, *corna*, *corně*, *coron*, *coro-*
mindo ◊ KOM², SKOR ◊ RIN
KOROK¹ ◊ KORKA [Et] „vrána“ (onom.): *corca*
 ◊ KAWAK¹
KOROK² [VT47] „slepice“ (onom.) ◊ POROK
 ◊ KEK
KOT¹ [Et*] „zápasit, mít spor“: *cotsě*, *coty*,
cotumo ◊ OKOT ◊ KHOT³, KOTH } Tato vari-
 anta kořene byla sice v Etymologiích zrušena,
 ale odvozená slova nasvědčují jeho platnosti.
KOT² [QL*] „orech“: *cotě*, *cotsěa*, *cottulě*,
cotulwě
KOTH [Et, QL] „zápasit, mít spor“: *cos*, *costa-*
 ◊ KHOT³, KOT¹, ŊGOTH } V QL psáno koso.
KU [Et, VT45]: *cucua* „holubice“ (onom.)
KUB [Et]: *cumbě* „hromada, návrší“ ◊ KUP,
 KUM² ◊ KHAG, TUN
KU3 [Et] „oblouk“: *cú*, *cúna* ◊ DUB², KAW²,
 LU²

- KUJ** [Et] „probudit se, oživnout“: *cuiva, *cuivě*, *cuivěa*, *cuiviě*, *Cuiviénen*, *eccuifita - o KOJ, TUIJ × PHUM } Někt. doložená slova působí mírné zmatení kořenů koj a kuj (významově i zvukově příbuzných); nečiní však velkých problémů je rozlišit a několik slov jim případně přizpůsobit: navrhuji základ *coi-* pro „život“, *cui-* pro „probouzení, bdělost“.
- KUL** [Et] „zlatorudý“, [QL] „zlato“: *culda*, *culina*, *cullo*, *culuina*, *culuma*, *culusta* ◇ LAWAR
- KULUP** « KLPL [QL] „držet, obsahovat“ (zejm. o kapalínách): *culpa-* ◇ KALAP
- KUM**¹ [Et] „prázdný“: *cúma*, *cumna* ◇ LUS
- KUM**² [QL] „nahromadit, navršit“: *cum-*, *cumba*, *cumbě* ◇ KUB × SAP
- KUP** [QL] „hrb“: *cumpo*, *cupta-*, *cuptulo* ◇ KUB ◇ TUM
- KUR** [Et] „(technická) dovednost, chytrost“: *curo*, *Curumo*, *curwě* ◇ PHIN¹ } Tento kořen zjevně používá pevnou ómatainu: KURU.
- KURUM** [Et] *, „levý“: *Tel.* ◇ KHJAR
- KWA**¹ [W], VT42] „plný, úplný, celý“: *aqua*, *-qua*, *-inqua* (*alcarinqua*) ◇ KWAJ, KWAT ◇ IL × LUS
- KWA**² « QAHA, QAQA [QL] *, „kachna“ (onom.): *quá*, *quaquá-* ◇ KEK
- KWA**³ [VT45] „něco“: *ilqua*
- KWAJ** [VT42] ▷ KWA¹ „deset“, jakožto „všechno, všech deset prstů“ (při počítání) ◇ KWAJAM ○ KAJ²
- KWAJAM** [VT42] ▷ KWAJ: *quain*, *quainěa*, *quēan* ○ KAJAN
- KWAL** [Et, PE18, QL] „zemřít (v bolesti)“: *qualin*, *qualmē*, *qualumē*, *qualúmēa*, *unqualē* ○ KWEL, KWOL
- KWAM** [QL, Et] *, „nevolnost“: *quam-*, *quam-*, *quámē*, *quámēa* ◇ LEW, SLIW
- KWAP** [QL] „obchodovat, smlouvat“: *quap-*, *quapta-*, *quampa*, *quampalē*, *quaptalē* ◇ MBAKH
- KWAR** [VT47, PE17] „stlačovat, svírat, mačkat“, [Et] „pěst, sevřená ruka“: *quár*, *quárē* ◇ STAG, THAG; MA3, MAP
- KWAT** [W], Et, QL] ▷ KWA¹ „plný, úplný, celý“, [PE17] „plnit“: *quanta*, *quat-*
- KWATH** « QASA [QL] *, „třást se“: *quas-*, *quasil*, *quasilla* ◇ GIR, PAP
- KWE** [W] nejstarší kořen týkající se vokální řeči: *equē*, *eques* ◇ KWEN, KWET
- KWEL** [Et, PE18, QL] „slábnout, uvadat, umírat“: *quel-*, *quelmē* ◇ KWELEK ○ KEL, KWAL, KWOL ◇ KHES², ŅGUR¹, PHIR
- KWELEK** [QL] ▷ KWEL *, „rozkládat se, hnit“: *quelehtë*, *quelet*, *queletya-*, *quelexiě*, *quelexima* } Tento rozšířený kořen není uveden, ale v odvozeninách jej lze dobře rozeznat.
- KWEN** [W] ▷ KWE *, „ten, kdo mluví“, odtud „osoba, elf“: *quén*, *-quen* (*roquen*), *Quendeliě*, *Quendi*, *Quenya* ◇ ELED, KWENED } Tato slova vznikla v době, kdy elfové žádné jiné mluvící bytosti neznali a schopnost řeči považovali za svou nejvýraznější vlastnost. Souvislost slov s původním významem se však oslabila, takže kupříkladu neurčité zájmeno *quen* se může bez jakýchkoli problémů vzta-
hovat třeba i k němým trpaslíkům.
- KWENED** [Et, PE18] „elf“: *Quendē*, *Quendeliě* ○ KWEN } Starší a méně etymologicky propracovaná podoba předchozího.
- KWER** [PE17] „otáčet se“: *nuquerna*, *quer-* ◇ PEL²
- KWES** [Et] *, „ptačí pero“: *quessē*, *quesset* ◇ PIL¹
- KWET** [Et, QL, PE17] ▷ KWE „mluvit, říkat, oznamovat“: *quet-*, *quetil*, *quenta*, *quentalē*, *quentaro*, *quentēa*, *quetta* ◇ NJAR, NJAT
- KWIKW** [QL] „svěšený, ochablý“: *quina*, *quinqelē*, *quinquenna* ○ PIP ○ DIP
- KWIL** [QL] *, „barva; zdobení“: *quillē*, *quillēa*, *quillin*, *quillē*, *quiltassē*, *quilya-*
- KWILID** « QLRL [QL] „kld“: *quilda*, *quildarē*, *quildē* ○ LUR, RU3, SED
- KWILIT** « QLTL [QL] „pás“: *quilta*, *quilta-* ◇ RIP²
- KWIN**¹ [PE17] „hřeben, výběžek, horní hrana“: *quínē*, *quinna* ◇ PEK

KWIN² [QL] „pištět“: *quin-*, *quíně*, *quíněa*
 ◇ SIP

KWIŇG [QL, Et] *, „brnkat“ (onom.): *quina-*
 ◇ TANĚ¹ } V Etymologiích psáno KWIG.

KWIR [QL] *, „roztáčet, šlehat“: *quirin*, *quir-*
mě ◇ PIR

KWIS [QL] *, „mumlat, šeptat“: *quir-*, *quisquir-*
, quisquirindě ◇ SLUS

KWIT « QITYI [QL] *, „plést“: *quintyě*, *quitima*,
quitin, *quitya-*

KWOD « QOŘO, QOSO [QL] *, „dušit se“: *quonda*,
quor-, *quorin*, *quosta-*

KWOL [QL] *, „nemoc, trápení“: *quol-*, *quolda*,
quolima, *quolu*, *quolúviě* ◇ KWAL, KWEL
 ◇ GEŇG, SLIW

L

LA [Et] } AL² „ne“, kořen prostého záporu,
 [PE18] „nebýt“: *il-* (*ilfrin*), *la-* (*lacarě*), *lá*,
lala, *lau*, *laumě* ◇ BA, GU, MU } Dle někte-
 rých poznámek Tolkien tento kořen opustil.
 [PE17]

LAB [Et, PE17, QL] „lízat, hýbat jazykem“:
lamba, *lambě*, *lapsa-*, *lav-* ◇ LAP² } Slovo
lambě je asociováno též s kořenem LAM „zvuk“,
 vytvořeno bylo ale od LAB.

LAD⁴ [Et] *, „široký, plochý“: *landa*, *lára*
 ◇ DAL, LAT⁴ ◇ PAL × AK⁴

LAD² [PM] „smát se“: *lala-* ◀ GLAD ◇ LAL ◇ KAK,
 MIR² } Změna *d* na *l* je v tomto postavení
 zřejmě nepravidelná.

LAG¹ [Et] *, „ostří, klín“: *lango* ◇ NEK⁴

LAG² [PE17]: *lango* „krk“ ◇ LAK² ◇ AKAS

LAJ [PE17] „křížovat, přecházet, překra-
 čovat“: *lá*, *langě*, *lango*, *lahta-*, *pella* ◇ LAŇ

LAJ [QL, PE17, VT45] „žít, kvést“: *lairě*, *laisi*,
laito ◀ LAJAK ◇ LAW⁴

LAJAK [Et] ▷ LAJ: *laiqua* „zelený“ ◇ GWEN

LAK⁴ [Et] „svižný“: *larca* ◀ ALAK ◇ KJELEK

LAK² [Et] „polykat“: **lac-*, *lanco* ◇ LAG² ◇ SLUK

LAL [PE17] „smát se“ ◇ LAD²

LALAM [Et] „jilm“: *alalmě*, *lalmě* ◇ ALAB
 } Odvozená slova byla též asociována s GAL⁴,
 AL⁴.

LAM I. [Et, VT39] „zvuk“: *láma*, *lámina*,
lamma, *lamya-*, *nalláma* ◇ OM, SLON;

II. [WJ, PE17] „zvuk, zvl. vokální, ale
 zmatený či neartikulovaný; hlas zvířete“

◀ GLAM ◀ LAMAN

LAMAN [WJ] ▷ LAM *, „ti, jejichž hlasy jsou
 LAM“, tj. zvířata: *laman*, *lamanwa* } Utvo-
 řeno rozšířením kořene LAM (ve druhém
 významu) stejným způsobem, jako od KWE bylo
 KWEN. QL má kratší LAMA.

LAN⁴ [VT42] „okraj, lem, hranice, mez“:
lanca, *landa*, *laně*, *lanwa*, *lanya-* ◀ GLAN
 ◇ REG, RIM²

LAN² [Et] „tkát“, [PE17] „splétat“: *lanat*, *lanně*,
lanwa, *lanya-* ◇ NAT, WEJ, WID, WIG²

LAŇ [PE17] „přes, za“: *lá*, *langa-*, *palla* ◇ LA3
 ◇ THAR⁴

LAP⁴ [QL] „balit, halit“: *lapil* ◇ KHAP², WAJ⁴

LAP² [Et]: *lapsě* „kojenec“ ◇ LAB } Kořen
 uveden zvlášť, ale pro odvozené slovo bychom
 si vystačili s LAB.

LAR [VT45, QL] „bohatý, tučný“: *lar*, *lárěa*,
larma, *laru*, *larúva*

LAS⁴ [Et, PE17] „list“: *lassě*, *lasselanta*

LAS² [Et, PE17] „poslouchat“: *lár*, *lasta-*
 ◇ SLAS } Kořeny LAS poskytují „důkaz“ špiča-
 tosti elfích uší. Píše se: „elfí uši byly špičatější
 než lidské, měly tvar listu“ [Et].

LAT⁴ [VT41, PE17, Et] „otevřený, přístupný“:
láta, *latin*, *látina*, *latya-* ◇ LAD⁴ × PAK

LAT² [VT48] „na úrovni země, nízký, nízko
 položený“ ◇ DAT

LAT³ [QL] *, „hladký“: *lalta-*, *latwa* ◇ PATH

LATH [Et] „řemínek“: *latta*

LAW⁴ [QL, PE17] „(rostlinný) život“: *laucě*,
laucien, *löa*, *loitě* ◀ LAWAR ◇ LAJ ◇ GAL⁴,
 KEW², KOJ, TUJ

LAW² [Et] „teplý“: *lauca*, *laucima* ◇ AS⁴, SA3

LAWAR [PE17, Et] ▷ LAW⁴ „zlato, zlaté světlo“:
laurě, *laurěa*, *lavar*, *löar* ◀ GLAWAR ◇ KUL,
 MALAT } Pův. zřejmě označoval květy jasných

- barev, zejm. zlaté, snad konkrétně Laurelinu – taková je souvislost s LAW⁴.
- LE** [VT48, WJ] zájmný kořen 2. os. j. č.: *elyě, -l, -lya, lyě* ◊ DE ◊ KE⁴
- LEB** [Et] „zdržovat se, zůstávat, lpět“: *lebma, lemya* ◊ LEM ◊ KHAD, KHIM
- LED** [WJ, PE17, Et] „jít, putovat“, v quen. a pův. zřejmě „odejít“: *lelya-, lenwë, lenweta-, lesta-* ◊ DEL, LEN ◊ MEN, RAT², WAN²
- LEK** [Et, VT41, PE17] „uvolnit, nechat, pustit, dovolit“: *lehta-* ◊ DAB, LER
- LEKW** [QL] *,kloub, spoj“: *lequet, lequeta* ◊ LIM
- LEM** [Et] „zdržovat se, zůstávat, lpět“: *lenda-* ◊ LEB ◊ RETH
- LEMEN** [VT42, 48*] základ čísl. „pět“: *lemen, lemenya, lemna* ◊ LEPEM
- LEN** [VT45, PE17] „cesta“: *lenna-* ◊ LED
 { Etymologie sice uvádí *lenna-* u kořene LED, ale lépe se odvodí od varianty LEN.
- LEP** [VT47] „šfourat, sebrat, chytit (prsty)“, [Et, VT42, QL] „prst“: *lepsë, lepsilë, lepta-* ◊ LEPEM, LEPEN, LEPER
- LEPEM** [VT47] ▷ LEP číslovka „pět“: *lempë, lempëa* ◊ LEMEN
- LEPEN** [Et, PE17] ▷ LEP ◊ LEPEM
- LEPER** [VT47] ▷ LEP „prst“: *leper*
- LER** [VT41, PE17] „volný, svobodný, neupevněný, bez překážek v pohybu“: *léra, lérina, lerta-, lerya-* ◊ LEK, PHAJ² × KHAP⁴
- LEW** [QL] *,nemoc, nevolnost“: *leucë, leumë* ◊ GEŃG, KWAM, SLIW
- LEWEK** [PE17] „červ, plaz“: *leuca* ◊ AŃGU
- LI¹** [Et, QL, VT48] „mnoho“: *-li, lië, lin-* (*lindornëa*) ◊ MAJ³, OL²
- LI²** [QL] *,splétat“: *lia, liantassë, liantë, línë* ◊ LIM ◊ SLIG ◊ RAJ⁴ { Podle Tolkienovy poznámky pův. význam asi „spojovat mnohé v jedno“, tedy totožný s LI¹. Možná měl být nahrazen kořenem SLIG [Et].
- LIB¹** [Et] „kapat“: *limba* ◊ LIKW, LIP ◊ ROS⁴
- LIB²** [Et] *,mast“: *laivë, lipsa* ◊ GLIB
- LIK** [Et, VT45, QL] „ostrý, bystrý“: *laica, laicë* ◊ PHIN⁴ { Et i QL mají LAIK, ale VT45 uvádí základní tvar bez zesílené samohlásky.
- LIKW** [QL] „voda, proud; čistý, jasný, průzračný“: *linquë, liquilla, liquilta, liquis, liquistëa* ◊ LIB¹, LIP ◊ NEN
- LILIT** ◀ LILT, LLTL [QL, Et] „tančit“: *lilta-, liltië*
- LIM** [VT47, QL] ▷ LI² „spojovat, vázat“: *lim-, limil, limna, málimë* ◊ JAT, LEKW, NUT
- LIN¹** [Et, VT45, WJ] kořen pro příjemný či hudební zvuk; „zpívat“: *linda* (& SLIN), *linda-, Lindar, lindë, lindelë, lindo* ◊ GLIN ◊ LIR ◊ NJEL, SAL { V řeči Lindar se tento kořen vztahoval především ke zvukům tekoucí vody, což by mohlo ukazovat na spojitost s LIN². Viz též pozn. k LIR.
- LIN²** [PE17, Et] „jezero, jezírko“: *ailin, linya* ◊ LON² ◊ AJ²
- LIŃG** [Et] „viset“: *linga-* ◊ GLIŃG ◊ PIP
- LIP** [QL] *,kapat“: *limpë, lipil, lipta-, liptë* ◊ LIB¹, LIKW, TIP
- LIR** [Et, QL, PE17] „zpívat, švitořit“: *lairë, lir-, lírë, lirilla, lirit* ◊ GLIR ◊ LIN¹ ◊ NJEL { Pokud jde o „zpívací“ kořeny, všeobecně se LIR vztahuje spíše k textu, příběhu, kdežto LIN¹ k hudbě. QL má LIŃ, z něhož se odvozuje obojí.
- LIS** [Et, PE17] „med“, [QL, VT43] „sladkost“, sekundární význam „milost“: *lis, lís, lissë* ◊ GLIS
- LIT** [Et]: *litsë* „písek“
- LIW** [Et] *,ryba“: *lingwë, lingwil* ◊ SKAL² { QL má IWI, odkud *ingwil* „úhoř“; upravujeme přidáním *l-* na základě novějšího kořene.
- LO** [VT45, 49] ablativní prvek: *-llo, ló, -lóra* (*ómalóra*) ◊ LOJ⁴, LON¹ ◊ ET, 30 × DA, NA⁴
- LOD** [Et] *,cesta, průjezd“, v quen. *,vodní cesta“: *londë* ◊ KHOP { Jiné odvození je u kořene LON².
- LOG** [VT42] „mokrý (a měkký), nasáklý, bažinatý“: *oloirë, oloiya-* ◊ DUJ, MIS²
- LO3** [QL] *,rašit, kvést“: *lohta-, lohtë* ◊ LOT, LOTH ◊ TUJ
- LOJ¹** [PE17, VT45] ▷ LO „neuspět, postrádat, minout, chybět“: *loicarë, loima, loiparë, loiquetë, loita-* ◊ DEW²
- LOJ²** [QL] *,žízeň“: *loimë, loimëa, loirë*
- LOK** [PE17, QL] „ohýbat se, kroutit se, svíjet se“, [Et] „velký plaz, drak“: **locca, lócë*

- SLOK ◇ AŇGU
- LOKH** [Et] *,„vlasy“: *loxě* ◇ PHAS, SPIN } Možná varianta předchozího – vlnité vlasy.
- LOKW** [QL] *,„běžet“ (o dvounožcích): *locu-*
○ LOP ◇ JUR
- LON**¹ [Et]: *lóna* „ostrov, zejm. vzdálený, nedosažitelný“ ◇ TOL¹
- LON**² [VT42, 48, PE17] *,„vodní plocha“: *lón, lóna, londě* ○ LIN² ◇ AJ² } Etymologie odvozují slovo *londě* od LOD.
- LOP** [VT45] „kůň“, [QL] *,„cválat, běžet“ (o zvířatech): *lop-, lópa, lopeta-, lopsi* ○ LOKW ◇ JUR; ROK
- LOS**¹ [Et, QL] „spát, dřímát“: *lor-, lórě, Lórien, lorna* < OLOS ◇ PHUM } QL uvádí jako LORO.
- LOS**² [VT42] „bílý“, [PE17] „sníh, bělost“: *lossě, lossěa* ◀ GLOS < GOLOS ◇ NIKW, SPAN¹, SRIS
- LOT** [VT42, PE17, Et] „květ, květina“: *lilótěa, lóťe, lotóře, losta-, lotsě, lottě, olótě* ○ LO3, LOTH } QL má zákl. tvar LO'o.
- LOTH** [PE17, Et] „květ, květina“: *lós, lossě* ○ LO3, LOT
- LU**¹ [Et, QL] } UL *,„plynout – o čase“: *lú, lúmě, lumequentalě, lúta-* } V QL jako LUHU, LU'U.
- LU**² [VT47] „oblouk, ohyb“: *lúva* ◇ KU3 } PE17 odvozuje od DUB².
- LUB** [VT45] „unavený“: *lumba* ○ DUB¹ × KJELEK
- LUG**¹ [Et] *,„těžký“: *lunga, lungumaitě*
- LUG**² [Et] *,„modrý“: *lúně, Lúnorontí* ○ LUJ ◇ NIN²
- LUJ** [VT48] „modrý“: *luině* ○ LUG² ◇ NIN²
- LUK**¹ [PE17, VT43] „vézt, vléci, táhnout“: *lunca, Ondoluncanando* ○ TUK
- LUK**² [Et] „magie, okouzlení“: *lúcě, luhta-* } Odtud i *Lúthien*, ale PE17 nověji odvozuje od LOT.
- LUK**³ [QL] *,„bláto, sliz“: *lúcě, lúcima, lutil, luxo*
- LUM** [PE17, Et] „šero, temnota“: *lumbě, lumbulě* ◇ PHUJ, UŇG
- LUR** [VT45] „být potichu, v klidu“: *Tel* ◇ KWILID
- LUS** [Et] *,„prázdný“: *lusta* ◇ KUM¹ × KWA¹

LUT [QL, Et, VT42] „plavat, být nadnášen vodou“: *luntě, lúto, luffta-*

M

- MA**¹ [PE17] tázací částice: *ma, manen* < MAN² ○ JA¹
- MA**² [VT42*] „něco, věc“: *ma, -ma (calma)* ○ MO¹
- MAD** [Et]: *marya* „bledý, hnědožlutý“ ○ MAL²
- MAG**¹ [PE17, VT47] „dobrý (fyzicky)“, nikoli protiklad k „zlý“, nýbrž k „špatný, nevhodný“: *mai, mára* ○ MAJ² ◇ MAN¹ × UTH¹
- MAG**² [Et, PE17] „používat, ovládat“: *mára* ○ MA3, MAP ○ JUK
- MA3** [VT47, Et, PE17] „ruka“, nejstarší a nejobecnější kořen pro ruku = prsty, dlaň a zápěstí; [QL] „uchopit“: *má, mahta-, maitě, málimě, maqua, mavoitě* ○ MAG², MAP ◇ KWAR
- MAJ**¹ [PE17] „vytvořit (umělecky)“: *Maia, mairě, mairěa, maita-, maitalě, maitar* ◇ KAR
- MAJ**² [PE17] „skvělý, znamenitý, obdivuhodný“: *Maia, maina, maira* ○ MAG¹
- MAJ**³ [QL] *,„mnoho, příliš“: *mai, maira, maivoíně* ○ LI¹, OL²
- MAK** [Et, VT39] „řezat, sekat ostřím; meč“, [QL] *,„zabít“: *macar, macil, mahta-, mahtar, maica* ○ DAK, NAK
- MAL**¹ [QL] „drtit, mačkat“: *malaqua, malo* ○ MUL ◇ THAG
- MAL**² [QL] *,„žlutý“: *malicon, maliconděa, malina, malwa* < MALAT ○ MAD } Etymologie tento základ uvádí jako SMAL.
- MALAT** [PM] ▷ MAL² „zlato“: *malta* ◇ LAWAR
- MAM** [UT¹] „maminka“: *mamil* ○ AM¹, NAN × TAT¹
- MAN**¹ [PE17, WJ, QL] „dobrý – relativně či absolutně nezkažený, tj. neovlivněný neřádem zavedeným do Ardy Morgothem, a tedy věrný své přirozenosti a funkci“ – o mysli či duši „morálně dobrý“,

- o těle „zdravý, bez vad“: *manaquentá, mandě, manu, Manwë* < AMAN < MANAD
 ○ BAN ◇ AL⁴, MAG⁴ } Patrně převzato z valarštiny.
- MAN²** [PE17] ▷ MA⁴ rozšířený tázací základ:
man
- MANAD** [Et] ▷ MAN⁴ „konec, osud – obvykle dobrý“: *manar, mandě, Mandos* (& MBAD) ◇ MBARAT
- MAP** [Et, VT47, QL] „uchopit, sevřít“: *amapta-, mapa-, mapta-, maptalē* ○ MA3, NAP ◇ KAB, KWAR
- MAR⁴** [QL] *, „zrát; ovoce“: *marin, marina, marindě, maru* < MARAK ◇ JAB
- MAR²** [QL] *, „krystal, perla“: *maril, marilla, Silmaril* ○ MIR⁴
- MARAK** « MRKṚ [QL] ▷ MAR⁴ *, „šťáva, vlhkost“:
marca, marqua ◇ PIS, SAB
- MASAG** [Et] ▷ ◀ MBAS „hníst“: *maxa, maxě*
- MAT** [QL, VT39, Et] „jíst“: *anto, maita, mat-, matil, matsa, matsima* ◇ NETH²
- MAW** [QL] „křičet, bečet“ (onom.): *mavar, mōa, mōalin, mōar* ○ MIW ◇ MBA, NJEN
- MBA** [VT47] *, „bečet“ (onom.) < MBABA ◇ MAW, NJEN
- MBABA** [VT47] ▷ MBA *, „ovce“: *máma, mavar*
- MBAD** [Et] ► BAD „žalář, peklo“: *Angamanda, Mandos* (& MANAD)
- MBAKH** [Et] „vyměňovat“: *manca-, mancalē, *mancar* ◇ KWAP
- MBAL** [Et] *, „dlažba, dláždění“: *ambal, mallě*
- MBAR** [PE17, Et, QL] „bydlet, obývat“: *ambar, -mar* (*Eldamar*), *mardě, mardo* ◇ KAW⁴
- MBARAT** [PE17, Et] „osud“: *maranwë, marto, martya-, umbar* ◇ MANAD } Možná totožný s předchozím, přičemž zákl. význam je „rozhodnout“ – v prvním případě o založení tábora, ve druhém o budoucnosti světa. QL má MRTR.
- MBAS** [PE17, Et] „dělat těsto, péci“, [QL] též „vařit“: *massě, mastá* ► < MASAG ◇ AP³
- MBATH** [VT45] „krýt, chránit“: *umbas* ○ WATH ◇ SOT, TURUM
- MAW** [Et] „nutit, tlačit, zatěžovat, podrobovat“: *maurě, mausta, mauya-* ◇ NID
- MBELEK** [PE17] ► BELEK „velký, mocný, silný“: *melehta, melehtë, Melkor* } Také uváděno ve formě MELEK. Viz též pozn. k MILIK.
- MBER** [Et] *, „veselit se“: *merendě, merya, meryalē* ◇ GALAS⁴, GJEL × DEM
- MBIRIL** [Et] ► MIR⁴ + RIL *, „třpytit se“: *miril, mirilya-* ○ TIN
- MBON** [PE17] *, „kopec, hrouda“: *umbo, umbon* ◇ TUN
- MBOTH** [Et]: motto „skvrna“ ○ MOT
- MBUD** [Et] ► BUD „vyčnít“: *andamunda, mundo* ◇ RAS
- ME** [VT43, 44*] zájmenný kořen 1. osoby množného čísla: *-lmě, me, -mmě* ○ WE⁴
- MEL** [Et, PE17, QL] „milovat“: *málo, mel-, méla, melda, melin, melindo, melima, melissě, melmē* ○ NIL, SER
- MEN** [VT39, 43, PE17] „mít za cíl, směřovat, postupovat v zamýšleném směru, jít“: *hyarmen, men-, menel, menta-, mína* ◇ LED, TEN² } Též použit v Etymologiích pro prostorové souvislosti, ale s významem spíše statickým – *, „místo“ ◇ NOM.
- MER** [Et] „chtít, toužit, přát si“: *mer-* ◇ ID
- MET** [Et] „konec“: *mentě, métima, metya-* ◇ KJEL⁴, TEL⁴
- MI** [Et, QL, PE17] } IM¹: „v, uvnitř, dovnitř“: *mi, minna, mir, mitya-* × ET
- MIKW** [QL] „líbat“: *micu-, miquě, miquelis, miquilě*
- MIL⁴** [Et] „nenasytnost, zlá touha“: *mailě, mailěa, milmě, milya-* < MILIK ◇ JES⁴
- MIL²** [VT45]: *milya* „měkký, jemný, slabý“ ◇ PHIL, SLIN
- MILIK** [Et] ▷ MIL⁴: *Melko, milca* } Jméno temného Valy Tolkienem později odvozoval od MBELEK.
- MIN** [VT42, 48] „jeden, první“, [Et] „stát o samotě, vyčnít“: *min, minassě, minda, mindě, mině, mindon, minquě, minya* ◇ ER, IŇG, JESET
- MIR⁴** [PE17, Et] „cenit si, vážit si; cenný, drahý“: *atamir, mírě, mírima, mirwa, mirya-* ◀ < MBIRIL ○ MAR² ◇ BILID

MIR² [QL] „usmívat se“: *mír-, mírěa, mirilla, mirmilě* ◊ MIRIT ◊ KAK, LAD², RAJ²

MIRIT ◊ MRȚȚȚ [QL] ▷ MIR² *, „šklebit se“: *mirtya-, mirtyě*

MIRU [QL] „vino“: *miru, mirucarně, mirúva, miruvórě* } *Miruvórě* později odvozeno přímo z valarštiny [PE17, WJ], kdež *mirub* „vino“.

MIS¹ [Et] „jít volně, toulat se, bloudit“: *mirima, mista-* ◊ RAN

MIS² [Et, VT45*] „mokrý, vlhký“ ◊ MISID, MISIK ◊ MITH ◊ LOG × PARAK

MISID ◊ MIZD [Et] ▷ MIS² *, „vlhkost, mrholení“: *misté*

MISIK [Et, VT45] ▷ MIS² *mixa* „mokrý“

MITH [PE17] „bledá, světlá šed“, [Et, VT45] možná „mlha“: *mista* ◊ KHITH, MIS²

MIW [Et] „kňučet, kvílet“ (onom.): *maiwě, miulě* ◊ MAW

MO¹ [VT42*] „osoba, někdo“: *mo, -mo (ciryamo)* ◊ MA² ◊ WE²

MO² [Et] *, „těžká práce“: *mól, móta-*

MOR [Et, PE17, QL] „černý“: *mordo, morě, mórě, Moringotto, morna, morniě* ◊ MOROK

MOROK [Et] ▷ MOR: *morco* „medvěd“

MOJ [Et]: *moina* „známý, milý“

MOT [PE17] „bažina, mokřina“: *Tel.* ◊ MBOTH

MU [Et] } UM¹ záporný kořen ◊ BA, GU, LA

MUJ [Et] *, „tajný“: *muilě, muina* ◊ PHO3, TOR²

MUK [QL] „kálet“: *múco, muhta-, muqua, mut*

MUL [QL] „jemně namlít“: *mul-, mulma, mulmar, mulmin* ◊ MAL¹ ◊ POR

N

NA¹ [PE17, 18, Et] } AN¹ allativní prvek, „k, směrem k“: *-n, na, na- (napan-), -nna* ◊ DA × LO

NA² [PE17, QL, Et] } AN² „být, existovat“: *na-, nai, nat* ◊ EŇ, JE

NAB [W]* „dutý“: *náva* ◊ UNUK

NAD [Et] *, „louka, pastvina, údolí“: *nanda, nandě*

NAJ [PE17, QL] „působit bolest či zármutek“, [Et] „naříkat“: *naina-, nairě* ◊ ŇGAJ¹ ◊ NAJAK ◊ NEJ } Viz též NDAJ.

NAJAK [Et, QL] ▷ NAJ „bolest“: *naicě, naicelě, naicelěa, naiqua, naitya-* ◊ OŇG } Podle Tolkienovy poznámky v Et je též možné, že tento základ nevznikl rozšířením z NAJ, nýbrž samohláskovým zesílením NAK ◊ NAIK.

NAK [Et, PE18, QL] „kousat“: *nac-, nangwa, nahťa, naxa* ◊ ANAK ◊ DAK, MAK ◊ IT², NJAD

NAKH [PE17] „úzký, tenký“: *náha, nacca* ◊ AK⁴

NAKW [QL] „ukrást, vzít, získat tajně či nezákonně“: *nacu-, naquar* ◊ PIL²

NAM [VT41*] „soudit“: *nam-, náma, námiě, namna, Námo, Risil-Anamo* ◊ BAD

NAN [Et] *, „maminka“: *Tel.* ◊ MAM

NAP [VT47] „rychle sevřít, uchopit“: *nappa* ◊ MAP

NAR¹ [Et] „plamen, oheň“: *nár, nárě, narwa* ◊ ANAR ◊ RUJ, UR¹, US

NAR² [Et] „vyprávět“: *Tel.* ◊ NJAR

NARAD ◊ NRĚRĚ [QL] „vonět“: *narda-, nardilě, nardilěa* × JOL

NARAK [Et] „trhat, rvát“: *naraca, narca-* ◊ SKAR

NAS [Et] „špička, ostrý konec“: *nassě, nasta* ◊ SNAS ◊ AJAK, EK¹, EREK, NEK¹, TIL¹

NAT [Et] „tkát, vázat“: *natsě* ◊ NUT ◊ LAN², RAJ¹

NATH ◊ NASA [QL] „nechutnat, nelíbit se“: *nas-, násě, násěa, naswa* ◊ UG²

NAW ◊ NAV [QL] „hádat, tušit, mít podezření“: *nauma, naus, naustaviltě, nauta-, návě* ◊ NOW ◊ INIK

NDAJ [PE17] ▷ DAJ³ „hrozný, ohavný“: *nai- (naiquet-)* } V quen. splynulo s NAJ.

NDAK [Et] ▷ DAK, NAK „zabít“: *nahťa-, -ndacil (Rómendacil)*

NDAM [Et] ▷ DAM „tlouci, bít kladivem“: *namba* ◊ TARAM, TOŇG

NDAN [W], PE17, Et ▷ DAN „vrátit (se), vzít zpět“: *ananta, nan, nancar-, Nandor, nanwen-*

NDEB [PE17] „zkoušet, snažit se“: *nev-* ◊ **RIK**²
NDER [Et] ▶ **DER**¹ „ženich“: *Ender, nér* × **NDIS**
 { Viz též **NER**.
NDEW [Et] ▶ **DEW**¹ „následovat, jít za“: *neuna, neuro* × **JES**²
NDIL [Et] ▶ **NIL** „přítel“: *-ndil (Eärendil), nilda, nildě, nildo, nilmë, nilmo*
NDIP [PE17] ▶ **DIP** *, „svěšený, sehnutý“: *nimpa* ◊ **NIP**
NDIS [Et] ▶ **NIS** „žena“: *Indis, -ndis (Erendis), nis, nissë* × **NDER**
NDOL¹ [Et] *, „oblý“: *Andolat, nola* ◊ **KOM**²
NDOL² [QL] „hloubit“: *noldarë, nolpa* ◊ **SAP**
NDOR [PE17, WJ] ▶ **DOR** „země, souš“ (jako protiklad k vodě, moři): *nór, nórë (& NO¹)*
 { Starší zdroj vykládá jako „zůstávat, bydlet“; taktéž směřuje především ke slovu *nórë*, v němž splývají kořeny **NDOR** a **NO¹**.
NDU [Et, PE17] ▶ **NU** „klesat, zapadat“: *andúnë, númen, númenya, núta-* ◊ **NDUR** ◊ **KJEL**²
NDUB [PE17] ▶ **DUB**²: *numba* „sehnutý, shrbený“ ◊ **KAW**²
NDUL [Et] ▶ **DUL** „skrývat, halit“: *nulda, nulla* ◊ **SKAL**¹
NDUR [Et] ▷ **NDU** „klanět se“, sekundární význam „sloužit, poslouchat“: *-(n)dur (Arandur, Isildur), núro* ◊ **BEW**
NEB [PE17] „obrátit se směrem k (mluvčímu)“: *Tel.* ◊ **NIB**
NED [Et] „střed“: *Tel.* ◊ **ENED** ◊ **NEL**
NEG [VT45]: *nehtë* „plástev“ ◊ **NE3**
NE3 [QL] *, „včela“: *nehtelë, Niellúnë, nier, nierwes* ◊ **NEG**
NEJ ◊ **NEI** [Et] „slza“: *nië, nieninquë, Nienna, nírë, nítë* ◊ **NAJ**, **NEN**
NEK¹ [PE17] *, „špička, klín“: *necel, nehta, nehtë* ◊ **EK**¹ ◊ **LAG**¹, **NAS**, **TIL**²
NEK² [PE17] „zbavit“: *-enca, nec-, nehta-* ◊ **PEN**¹
NEK³ [VT47, 48] „dělit, oddělovat“ ◊ **ENEK** ◊ **SAT**
 { Může být příbuzné s **NEK**¹?
NEL [Et, VT42] „tři“: *neltil, nelya* ◊ **NELED** ◊ **NED**
NELED [VT48, Et] ▷ **NEL** „tři“: *neldë, neldië*

NELEK [Et, VT46] „zub“: *nelcë, nelet* ◊ **NJELEK** ◊ **KARAK**
NEM [QL] *, „šít“: *nelma, nem-, nemba* ◊ **THER**
NEN [Et, PE17] „voda“, [QL] „téci“: *nellë, nén, nendë, nenu* ◊ **NEJ** ◊ **LIKW**, **SIR**
NEŇ [Et] „nos“: *nengwë, nengwëa*
NER [WJ, VT47, QL] „muž“, pův. „fyzická síla, statečnost“: *nér, nercë, nerdo, Nessa* ◊ **WEG**¹ { Etymologie mají **DER** „muž“; jméno Valië odvozuji od kořene **NETH**.
NETER [VT47, Et] „devět“: *nerhtë, nertëa*
NETH¹ **I.** [Et, VT47] „mladý, svěží, živý, veselý“ (spojováno zejm. s mladými ženami): *nesë, Nessa, nessima, nettë* ◊ **GWEN**, **WEN**¹, **WIR**²; **II.** [VT47] „sestra“: *nesa, nettë* ◊ **THEL**
 { Jiná etymologie jména *Nessa* je uvedena u **NER**.
NETH² ◊ **NESE** [QL] „krmit, pást (se)“: *nes, nesselë, nesta* ◊ **MAT**
NI¹ [Et] { **IN**¹ „žena“: *ní* ◊ **NIS**
NI² [PE17, Et] zájmenný základ 1. osoby jednotného čísla: *inyë, -n, ni, -nyë*
NIB [Et] „tvář, předek“: *Tel.* ◊ **NEB**
NID **I.** [VT41] „nutit, naléhat, tlačit“ (narozdíl od **3OR**¹ i fyzicky): *nir-, níra, nirmë* ◊ **INID** ◊ **MBAW**; **II.** [Et] „opírat se“: *nirwa* { Slova uvedená v první části jiný text odvozuje od **NIR**.
NIK [VT48] „malý“ (s dobrými souvislostmi): *-incë (lepincë), níca, nincë* ◊ **NIP**, **PIK** ◊ **TIT**
NIKW **I.** [PE17, WJ] *, „chlad, sníh, led“
II. [Et, QL] „bílý“: *nicu-, ninquë, ninquissë, ninquita-, niquë, niquis, nixë* ◊ **IS**², **LOS**², **RIŇG**, **SPAN**
NIL [Et] „přítel“, [PE17] „milovat jako přítele“ ◊ **NDIL** ◊ **MEL**, **SER**
NIN¹ [Et] „křehký, štíhlý“: *nindë* ◊ **DEN**¹, **PHIL**
NIN² [QL] *, „modrozelený“: *ningon, ninwa* ◊ **LUG**², **LUJ**
NIP [VT48] „malý“, obvykle s náznakem slabosti: *nimpë, nípa* ◊ **NIK**, **NDIP**
NIR [VT41, PE17] „vůle, záměr, úmyslné rozhodnutí“: *níra, nirmë* ◊ **UB**² { Jiné odvození je uvedeno u **NID**.
NIS [Et] ▷ **NI**¹ „žena“ ◊ **NDIS**
NJAD [Et, VT46] „hryzat“: *nyarro* ◊ **NAK**

NJAR [Et, QL] „vyprávět“: *nyar-*, *nyariě*, *nyarna* ◊ **NAR**² ◊ **KWET** } QL má dále *nyanda*, pro nějž bychom potřebovali ještě **NJAD** ◊ **NYAŘA**.

NJAT [QL] „tlachat, žvanit“: *nyata-*, *nyatil* ◊ **KWET**

NJATH ◊ **NYASA** [QL] „škrábat“: *nyas*, *nyas-* ◊ **SRIP**

NJEL [Et, PE18] „zvonit, zpívat, sladce znít“: *nyellě*, *nyello*, *Solonyeldi* ◊ **NJOL**, **ŇGJEL** ◊ **LIN**¹, **LIR**, **SAL**

NJELEK [PE15*]: *nyelet* „nehet“ ◊ **NELEK**

NJEN [QL] „mečet, bečet“ (onom.): *nyé*, *nyé-ni* ◊ **MAW**, **MBA**

NJOL [PE18] „zvonit“ ◊ **NJEL**, **ŇGJOL** } Tento kořen je pro hlubší zvuk než **NJEL**.

NO¹ [PE17, Et, QL] } **ON** „zplodit; narodit se“: *Apanónar*, *no-*, *nórě* (& **NDOR**), *nossě*, *nosta*, *nostalě*, *onóro* ◊ **PUŽ** } Ve slově *nórě* splývá odvozenina tohoto kořene původního významu „rod či kmen, jeho území“ se slovem vytvořeným od základu **NDOR**, označujícím suchou zemi jako protiklad moře.

NO² [VT49*] prostorově „za, vzadu“, časově „před“: *nó*, *nõa* × **EP** } QL má v přesně opačném významu.

NOL [QL] „odvážit se“: *no-*, *noľmě*, *noloitě*, *noľwa* ◊ **KAN**²

NOM [VT42*] „místo“: *nómě*, *sinómě*, *tanómě* ◊ **MEN**

NOR [PE17] „běžet, skákat“, [QL] „běžet, jet, točit se“: *nor-*, *normě*, *norollě*, *norta-* ◊ **JUR**; **PIR**

NOROTH [Et]: *norsa* „obr“

NOT [PE17, Et] „počítat“: *not-*, *nótě*, *notessě*, *únótima*

NOW [Et] „myslet, představovat si“: *nausě*, *nó*, *nõa* ◊ **NAW** ◊ **SAM**

NU [Et, PE17, QL] } **UN** „klesat, sestupovat“: *nu*, *nún*, *núta-* ◊ **NDU** ◊ **NUR**¹ × **RO**

NUK [W], [PE17, VT39] „trpasličí, zakrnělý, nedorostlý, nedokonalý“: *nauca*, *Nauco*, *nuhta-* } Etymologie odvozovaly od **NAUK**, **NAWAK**.

NUPH ◊ **NUFU** [QL] „čich“: *nuptě*, *nuv-* ◊ **NUS**¹ **NUR**¹ [Et] ▷ **NU** „hluboký“: *núra* ◊ **TUB**

NUR² [QL] „vrčet“: *nur*, *nurru-*

NUS¹ [QL] „čich“: *nus*, *nustě* ◊ **NUPH**

NUS² [VT46] „smysl, moudrost“: *Tel.* ◊ **ŇGOL**

NUT [Et] „vázat“: *nauta*, *nut-*, *nútě* ◊ **NAT** ◊ **LIM**, **RAP**, **SNAR**, **WED**

Ň

ŇAL [PM] „zářit odrazem“, [PE17] „jasně zářit“: *Altariellě*, *yúyal* ◊ **ŇGAL**

ŇGAJ¹ ◊ **DAHVA** [QL] ▷ **NAJ** „mučit, trápit“: *angaitya-*, *angayanda*, *angayassě* ◊ **ŇGWAL**

ŇGAJ² [PE17] ▷ **GAJ**³ „zet, rozšiřovat se, otvírat se“: *ňaira*

ŇGAL [PE17] ▷ **GAL**², **ŇAL** „lesk, záře“: *ňalta*, *Ňaltariel* ◊ **KAL**

ŇGAN [Et] „hrát na strunný nástroj“ ◊ **ŇGANAD** ◊ **SAL**

ŇGANAD [Et] ▷ **ŇGAN**: *ňanda-*, *ňandaro*, *ňandě*, *ňandelě*, *ňandelě*

ŇGARAM [Et] „vlk“: *ňarmo* ◊ **DARAK**

ŇGAW [Et] „výt“: *ňaulě*, *ňauro* ◊ **KHUG** } **PE17** odvozuje slovo *ňauro* „vlkodlak“ od stejně znějícího kořene, ale uvádí jeho význam jako „zastírat, maskovat, padělat“.

ŇGET ◊ **DETE** [QL] „dostat, chytit“: *ňet-* ◊ **KAM**³

ŇGIL [MR, PE17] ▷ **GIL** „stříbrný lesk“: *ňillě*

ŇGJAL [Et] „mluvit nahlas nebo nesouvisle“ ◊ **ŇGJALAM** ◊ **JAL**

ŇGJALAM [Et] ▷ **ŇGJAL**: *indyalmě*, *yalmě* ◊ **GLAM**

ŇGJEL [PE17] „zvonění“ ◊ **NJEL**, **ŇGJOL**

ŇGJO [Et] „vnuk, potomek“: *indyo* ◊ **ŇGJON**

ŇGJOL [PE17] „zvonění“ ◊ **NJOL**, **ŇGJEL**

ŇGJON [Et] ▷ **ŇGJO** ◊ **JON**

ŇGOL [W], [Et] „znalost, moudrost, učení“: *ingolě*, *ingolmo*, *ňóla*, *ňólě*, *ňolwě* ◊ **ŇGOLOD** ◊ **ŇGUL** ◊ **IS**¹, **NUS**² } Podle někt. poznámek tento význam je sekundární; pův. prý to bylo „tmavý, tmavohnědý“ (o vlasech), odtud jméno *Ňoldor* (**ŇGOLOD**) a až podle toho „znalost, učenost“ [PE17].

ŇGOLOD [Et, PE18] ▷ ŇGOL „elf z moudrého lidu, Gnóm“: *Ingolondě, Ňoldo*
ŇGOR [PE17] „hrůza, bázeň, úcta“: *Tel* ◁ ŇGOROTH ◊ ŇGUR²
ŇGOROTH [Et] ▷ ŇGOR „hrůza“: *ňorta, Ňorto*
ŇGOTH [MR*]: *Moringotto* „Černý nepřítel“ ◊ KOTH
ŇGUL [PE17] zřejmě „zlá“ varianta ŇGOL: *ňulě* „černá magie“
ŇGUR¹ [Et, VT46, PE17] „zemřít“: *ňuru, Ňuru-fantur, Ňuruhuině* ◊ KWEL, PHIR × KOJ
ŇGUR² [WJ] „hrůza“: *Tel*. ◁ ŇGURUK ◊ ŇGOR ◊ RUK, THOS
ŇGURUK [WJ] ▷ ŇGUR²+RUK: *Tel*.
ŇGWAL [Et] ► GWAL² „mučit“: *ňwalca, Ňwalma, Ňwalya-*, *ungwalě* ◊ ŇGAJ⁴
ŇOL [Et, VT46] „zapáchat“: *olmě* ◊ JOL ◊ THAW, THUS

O

OJ¹ [Et, PE17] „stále, vždy, věčně“: *oi, oi(o)*- (*Oiencarmě*), *oia, oialě, oira, oirě* ◊ BOR
OJ² [QL] „chudý“: *oica, oisě, oista-*, *oita-* × AW²
OK [PE17, VT43] „zlý, špatný“: *olca, ongwě* ◁ OKOT ◊ AK², UK ◊ SRUG, UTH¹ × AL¹
OKOT ◀ OKTĀ [Et] > KOT⁴ ▷ OK: *ohta, ohtar*
OL¹ [UT*] „snít“ (mít krásnou, jasnou představu, vidinu, spíše než obyčejný noční sen): *ol-* ◁ OLOS
OL² [QL] „mnoho“: *olda, oldě, olli* ◊ LI¹, MAJ³, RIM¹
OLOB [PM] „větev“: *olwa* { Etymologie mají GOLOB.
OLOS I. [Et, QL] > LOS⁴ „sen“: *olor, olorda, olórěa* ◊ PHAN³ **II.** [UT] ▷ OL¹ „sen, vidění“: *olos, Olórin, olostá* { Podle staršího odvození je kořen rozšířením základu LOS⁴ „spát“ a nemá žádné zvláštní upřesnění významu. Podle novějšího však vznikl z kořene OL¹, jehož základním významem není obyčejný noční sen.

OM [PE17, Et] kořen pro protáhlejší, rezonující zvuk (zejm. hlas): *óma, óman, óměa* ◊ LAM, SLON
ON [Et, PE17, WJ] { NO⁴ „zplodit, porodit; narodit se“: *onna, onta-, ontarě, ontaro*
OŇG [QL] „bolest“: *ong-, ongwě* ◊ NAJAK, SISIT
OP [PE17] „ústa“: *ópa, úpa* ◊ PEŇ, SOŇ
OR [Et, PE17, QL] { RO „vzhůru, vysoko; stoupat“: *anarórě, or, órě, oromardi, oronta, orosta orta-* ◁ ORON, OROT ◊ AM², KHAL¹, TAŽ
OROM [Et] > ROM: *Oromě* (lidová etymologie)
ORON ◀ OR-NI [Et] ▷ OR „vysoký strom“: *orně* ◊ GALAD
OROT [Et] ▷ OR „výšina, hora“: *oronta, oron, orto*
OS¹ [Et] „okolo, o“: *os, *osto* { Jiné odvození *osto* „město“ v. OSOT.
OS² [PE17] kořen pro syčení, šum, pěnivý zvuk: *Ossě* { Jiné odvození v. gos.
OSOT [WJ] > SOT „chránit, bránit, krýt“: *osto* { Etymologie odvozují z os¹.
OTOK [VT47, Et] „sedm“: *osco, oxo* ◊ OTOS { Tento kořen se obvykle v queništině moc nepoužívá.
OTOS [VT47, Et] „sedm“: *Otselen, otso, otsola* ◊ OTOK
OW [QL] „ovčí vlna“ { Etymologie patrně nahrazují kořenem tow, odvozená slova lze přizpůsobit přidáním počáteční souhlásky.

P

PA¹ [VT43] { AP⁴ „dotýkat se“: *pa, pá*
PA² [VT44*] { AP² „po“: *pa, pá*
PAD [Et] „ohrazené místo, dvůr“: *panda* ◊ PEL¹, THUR
PAJ [QL] „potrestat, oplatit, pomstít se; dobyt“: *apairě, pairě, paimeně, paimesta, paimeta-, pairemo, paitya-*
PAK [VT41, PE17] „uzavřít“: *pahta* ◊ KHOL × LAT⁴

- PAL** [Et, VT47, QL] „široký, širý, rozlehlý, otevřený“ – pův. o zemi, ploché a rovné: *palis, palla, palmě, palu-, paluhta, palúrě, palya-* < PALAN, PALAT & DAL, JAN¹, LAD¹, ROS² × AK¹
- PALAN** [Et, VT47] > PAL *„široko daleko“: *palan, palantír, palda* & KHAJ
- PALAP** [Et, PE18] *„bít, plácát“: *palpa-* & PILIT & SPALAP { Možná též rozšíření kořene PAL (jakožto „bít naplocho“).
- PALAT** [VT47] > PAL *„dlaň“: *palta, paltá-* & MA3, RUN¹ & PILIT { QL má PLYTĚL.
- PAN** [Et] „umístit, upevnit“ (zvl. o práci se dřevem), [PE17, QL] „uspořádat, srovnat“: *ampano, pano, panya-* & STAB, TAK
- PAP** [QL] *„třást se“: *pap-, pampilě, pampilěa, pampině, patil* & GIR, KWATH
- PAR**¹ [PE17, QL] „slupka, kůra; kniha“: *parca, parma, parna* < PARAN & RAD, SAD
- PAR**² [Et, PE18] „složit, dát dohromady“: *parma*
- PAR**³ [PE17] „učit se, získávat informace – nikoli zkušeností či pozorováním, ale komunikací – vyučováním n. popisem ve slovech či písmu“: *parma* { Kořeny PAR mají naprosto odlišný význam, ale všechny zřejmě vznikly převážně za účelem vysvětlení slova *parma* „kniha“.
- PARAK** [Et]: *parca* „suchý“ & DOR × MIS²
- PARAN** [PE17] > PAR¹ „oloupaný, holý, nahý“: *parně* & PHAL²
- PAS** [PE17] & PATH
- PAT**¹ [Et, QL] „otevřít, rozvinout, ukázat“: *panta* & ETER, WEL
- PAT**² [QL] *„klapat“ (onom.): *pat-, pata-canda, patacě, patinca* & PET
- PATH** [PE17, Et] „hladký, hedvábný“: **pásě, passa, pasta* & PAS & LAT³, RUN³
- PED** [PE17] „svah, sklon; strmě se svažovat“: *ampendě, penda, pendě* { Etymologie mají PEN², PENED, ale PE17 výslovně upravuje na PED.
- PEG** [Et] „ústa“: *pé* { Pozdější zdroj mění tento kořen na PEŇ.
- PEJ** [PE17] *„malý“: *pia* & PIK
- PEL**¹ [PE17, QL, Et] „plotit, ohradit; hrana, mez, plot“: *pella, pelo, pelto* < PELES & JOD, PAD, THUR
- PEL**² [Et] „otáčet se kolem pevného bodu“: *pel-, peltas* & KWER
- PELES** [Et] > PEL¹ *„ohrazené místo, město“: *opelě, peler* & OSOT
- PEK** [QL] *„chochol, hřeben“ (kohoutí ap.): *pehtë* & PEKW & KWIN¹
- PEKW** [QL] *„česat“: *pecu-, pequil* & PEK
- PEN**¹ [PE17, WJ] „postrádat, nemít“: *pen, penda-, penya* & NEK², U × UB¹
- PEN**² [Et] *„svažovat se“ < PENED { Pozdější zdroje mění na PED.
- PENED** [Et] > PEN²
- PEŇ** [VT39] *„ústa“: *pé, penga-* & OP, SOŇ { Starší Etymologie mají PEG.
- PER** [Et] „rozpálit“, [PE17] „polovina“: *Pereldar, peresta, perina, perta, perya-*
- PERES** [Et] „ovlivňovat, měnit, rušit“: *Tel.* & WIS²
- PET** [QL] *„tlouci, klovat“: *penta, pet-* & PAT² & TAM¹
- PHAB** < EABA [QL] *„tlustý, otlý“: *famba, fambo* & TIW
- PHAJ**¹ [Et, PM, MR] *„duch, duše“ (pův. význam „vyzařovat“): *faila, faina-, fairě, fěa* × SRAW
- PHAJ**² < EAÿA [QL] *„svoboda“: *faino, fairě, fairiě* & LER
- PHAL**¹ [Et, PE17, QL] „pěna; šplouchat, cákat“: *Falanyeldi, fallě, falma, falmarin* < PHALAS & SPAL & SOL, WIG¹
- PHAL**² < EALA [QL] „holý, nahý“: *falca, falcassëa* & PARAN
- PHALAK** < FLKĹ [QL] „roztínat, sekat“: *falqua, falquan* & KIR, SJAD¹
- PHALAS** [Et] > PHAL¹ „pěna“: *falassë, falasta-* & SPALAS
- PHAN**¹ [PE17, VT43] „krýt, stínit, halit“: *fana, fanta-* & SPAN² & SKAL¹, WAJ¹, WATHAR { Mezi PHAN¹ a SPAN¹ docházelo k ovlivňování významů.
- PHAN**² [PE17] „bílý“ & SPAN¹ { Někde psáno EAN. Dále viz SPAN¹, SPAN².

- PHAN³** « EANA, EṆṬṆ [QL] *„sen“: *fanórě, fanórěa, fanwě* ◊ OLOS
- PHAR** [Et] „dosahovat, stačit“: *fárě, fárěa, farya-*
- PHARAN** [PE17] *„jeřáb (strom)“: *faran, oro-farně*
- PHAS** [Et] *„(zcuchané) vlasy“: *farně, fassě, fasta-* ◊ LOKH, SPIN, TIL²
- PHAW** « PHAU [Et] „mít otevřená ústa“: *fauca* { PE17 překládá jako „vydávát (páchnoucí dech ap.)“
- PHEG** [VT46] „vnitřek, jádro, podstata“: *Tel.*
- PHELEG** [Et] „jeskyně“: *felya* ◊ PHELEK ◊ GAT², ROD
- PHELEK** [PE17] *felco* „důl, jeskyně, podzemní obydlí“ ◊ PHELEG
- PHEN** [PE17, Et] „dveře“: *fenda, fenna* ◊ AD²
- PHER¹** [Et] „buk“ ◊ PHEREN ◊ BERETH
- PHER²** [PE17] *„pohotový, připravený, hbitý“: *férima, ferina, ferya-*
- PHEREN** [Et] ▷ PHER¹ „buk“: *feren, ferinya, ferna, ferně*
- PHEW** [Et] „hrozit se, hnusit si“: *feuya-* ◊ DJEL
- PHI** [Et, VT46]: *fion* „sokol“
- PHIL** « FILI [QL] „jemný, tenký“: *filima, fil-que, filumě* ◊ MIL², NIN¹
- PHILIK** [Et] „ptáček“: *flit*
- PHIN¹** [PE17, Et, QL] „zručný, šikovný (zejm. o rukou a prstech), jemný; bystrý“: *finda, finta-, finwa, finya* ◊ LIK, KUR
- PHIN²** [PM] „vlasy“: *finda, findě, fině* ◊ SPIN { Vhodnější je podoba SPIN [PE17, Et].
- PHIR** [W], [Et] „vydechnout“, později „zemřít přirozenou smrtí“: *fairě, fir-, fírima, Fírimar, firin, Firyar* ◊ KWEL, ŃGUR¹
- PHO3** « EO3O [QL] „skrývat, syslit, tajně hromadit“: *föalócě, foína, fólě, fólíma* ◊ MUJ, TOR² { *Föalócě* „drak střezící poklad“ později zařazeno pod PHAW, tedy asi „drak s páchnoucím dechem“.
- PHOR** [Et] „pravice“: *formaitě, formen, formenya, forya* × KHJAR
- PHUJ** [Et] *„temná noc, hluboký stín“: *fuině, huině, huiva* ◊ LUM, THUS, UŃG
- PHUM** « EUMU [QL] „spát“: *fum-, fúmě, fúmelot* ◊ LOS¹ × KUJ { Tento kořen se narozdíl od LOR zřejmě týká především hlubšího spánku.
- PHUR** [GL*] „lhát“: *fur-, furu*
- PIK** [Et, WJ] *„drobný“: *Picinaucor, pitya* ◊ NIK, TIK ◊ PEJ, TIT × KHAW¹
- PIL¹** [QL] *„peří“: *pilin, pilintelě* ◊ PILIM ◊ KWES
- PIL²** [QL] „loupit“: *pil-, pilmo, pilucca, pilwě* ◊ NAKW
- PILIM** [Et] ▷ PIL¹: *pilin* „šíp“ { Dle VT46 není kořenový tvar zcela jistý, možné je též čtení PILIN.
- PILIT** « PŁTYŁ [QL] *„úder plochou dlaní“: *pilyta-, piltyě* ◊ PALAT ◊ PALAP
- PIP** [QL] „viset, vléci se“: *pimpě, pimpilin* ◊ KWIKW ◊ LIŃG
- PIR** [QL] *„točit se, vrtět se“: *pir-, pirin, piri-numbě* ◊ KWIR ◊ NOR
- PIS** [Et] *„šťáva“: *pirya* ◊ MARAK, SAB
- PIW** [Et] „plivat“: *piuta-* ◊ RET²
- POJ** [QL, Et] *„čistý“: *poica, poimě, poita-, poitya-* ◊ ALU, SOW × WA3
- POL¹** [VT41, Et, QL] „moci, mít fyzickou sílu či schopnost“, [PE17] „velký, silný“: *pol-, polca* ◊ POLOD { Jiná poznámka uvádí základní význam jako „rozdrtit, rozlámat“ a směřuje ještě k odv. slovu „mouka“ [PE17].
- POL²** [QL] „oves“: *polě, polenta, polessě, polina, polisimpě* ◊ POR
- POLOD** [Et] ▷ POL¹ „tělesně silný“: *polda, poldorě, poldórěa* ◊ BEL, TULUK
- POR** [Et]: *porě* „mouka“ ◊ POL² ◊ MUL
- POROK** [VT47, QL] „slepice“ (onom.): *porocě, porocellě* ◊ KOROK² ◊ KEK
- POT** [Et] „zvířecí noha“: *Tel.* ◊ TAL
- PU3** « PU(HU) [QL] „plodit, rozmnožovat se“: *puhta, puxě* ◊ NO¹
- PUL** [QL] „dmout se, natékat“: *pul-, pulmě*
- PUP** [QL] *„ublina“: *pumpo, pumpolě* ◊ PUTH
- PUS** [Et] „zastavit, přestat“: *pusta, pusta-* ◊ PUT { Možná měl být nahrazen kořenem PUT.

PUT [Et] *, „zastavit“: *punta, pusta-, putta*
 ○ PUS ○ DAR, TAP
PUTH « PUSU [QL] „foukat, nafukovat“: *pus-, pussě, pusulpě, pusulta-* ○ PUP ○ SWES, THU

R

RAB¹ I. [Et, VT46] „divoký, nezkrocený“
 II. [PE17] „zbloudilý, putující, neusazený“
 (postrádající směr n. účel): *ráva, ravanda*
 ○ RAW, SRAB ○ BEREK

RAB² [Et, VT46] *, „zed, břeh“: *ramba, ráva*
RAD¹ « RAŘA [QL] *, „loupat, škrábat, odírat“:
rar-, randa, rasta ○ PAR¹ ○ SAD

RAD² [Et] „vracet se“: *randa*

RAG [Et] *, „křivý“: *Tel.* ○ RAJAK, SKWAR

RAJ¹ [VT42] „plést, dělat síť nebo krajku“, též
 „chytat do sítě“: *carrëa, raima, raita-, rëa-*
 ○ LI², NAT, REB, REM

RAJ² [PE17] „usmívat se, projevovat potěšení
 či přízeň výrazem tváře“: *raina, raita-*
 ○ MIR²

RAJAK [Et] *, „křivý, nesprávný“: *raica* ○ RAG, SKWAR } Jiné odvození je uvedeno u kořene RIK¹.

RAK¹ [MC*] „lámat“: *rac-* ○ RUV, SKAT

RAK² [Et] „natahovat se, dosahovat“: *ranco, rangwě*

RAM¹ [Et] *, „křídlo“: *Eärrámë, ráma, ramya-* ○ WIL

RAM² [QL] „křičet, troubit“: *ram-, rambě*
 ○ ROM

RAN [Et, VT42, PE17] „putovat, toulat se, bloudit, jít nejistou cestou“, [PE17] „chybovat, bloudit, odchylovat se od nařizeného či zvoleného směru“: *Rána, ráně, ránëa, ranya* ○ MIS¹

RAP [VT46] „vázat“ ○ NUT, SNAR

RAS [Et] „vyčínávat“: **arassě, rassě* ○ MBUD

RASAT [Et] „dvanáct“: *rasta

RAT¹ [PE17] „čnit, tyčit se“: *ráta-* < ARAT
 ○ BARAD, TJUL

RAT² [Et] „jít, kráčet“: *Tel.* ○ BAT, LED

RAW [QL, Et] *, „dravý, divoký“: *rá, rausima, raustě, ravenně* ○ RAB¹ ○ SRAB

REB [VT42] „zaplétat, chytat do sítě“: *remba-, rembě, rembina* ○ REM ○ RAJ¹

RED¹ [Et] „rozhazovat, sít“: *rer-* < ERED
 ○ SPAR²

RED² « RESE [QL] „pomáhat, podporovat“:
rendo, réro, resě, resta ○ ATH

REG [Et] „hrana, hranice, okraj“: *réna* ○ LAN¹, RIM²

REK [PE17] „uniknout; zachránit (se) před zkázou, ztrátou či nebezpečím“: *rehtě*
 ○ BAR

REN [PM] „připomínat (si), mít v mysli“: *Tel.*
 ○ SAN

REM [VT42] „zaplétat, chytat do sítě“: *rem-, remma* ○ REB ○ RAJ¹, SNEW

REP [Et] „ohyb, hák“: *rempa* ○ GAP, GAT¹

RET¹ [PE17] „lézt (vzhůru)“: *retto*

RET² « RETYE [QL] *, „plivat“: *rentyě, retima, retya-* ○ PIW

RETH [PE17] „zůstávat na stejném místě“, odtud „být klidný, trpělivý“: *Tel.* ○ LEM

RIG [PE17, Et] „věnec, koruna“, [PM] „plést, vinout, vít“: *ría, riě, riellë, rína* ○ WEJ

RIK¹ [VT39, QL] „krotit, točit“: *marihhta, raica* ○ SNUR } Etymologie mají RAJAK.

RIK² [PE17] „snažit se, vyvíjet úsilí, pokoušet se o něco (navzdory překážce či protivníkovy)“: *ric-* ○ NDEB

RIK³ [Et] „škubnutí, náhlý pohyb“: *rihta-, rincě* ○ RIKH ○ KARAP

RIKH [Et] ○ RIK³

RIL [PE17] „jasný, zářivý“, [Et] „třpytit se“:
rilma, rilya, Silmaril ○ GIL, SIL, THIL ○ IT¹, SINIT

RIM¹ [Et, VT46] „oplyvat“: *rimba, rimbě* ○ OL², UB¹, UM²

RIM² [QL] *, „okraj, lem, hranice“: *rim-, ríma, rímenoitě* ○ RIP² ○ LAN¹, REG } V Et psáno RĪ, ve VT46 poznámka o úpravě na SRI.

RIN [Et, QL] *, „kruh“: *rinda, rindě* ○ KOR

RÍŇG [Et, QL] „chladný“: *rin, ringa, ringë, ringwě* ○ NIKW

RIP⁴ [Et] „letět, řítit se“: *rimpa* ◊ ALAK, THOR
RIP² [QL] *, „pruh“: *rimpě, rípa, ripta-* ◊ RIM²
 ◊ KWILIT
RIS [Et, PE17] „sekat, štípat“: *rista-* ◊ KIRIS
 ◊ KIR, SJAD⁴
RO [Et, PE17, QL] } OR „zvedat se, stoupat“:
rómen, rómenya, róna × NU
ROD [Et] „jeskyně, klenba“: *rondo* ◊ ROT
 ◊ GAT², PHELEG } Novější zdroj uvádí RON⁴ a
 upřesňuje význam.
ROJ⁴ [Et] „honit, pronásledovat“: *roimě,*
roita-, ronyo ◊ SPAR⁴
ROJ² [Et] „zrzavý, červený“: *roina* ◊ GROJ
 ◊ GAJ², KARAN, RUS⁴
ROK [Et] *, „kůň“: *rocco, roquen* ◊ LOP
ROM [W], Et, PE17 kořen pro zvuk trumpet
 či rohů: *róma, romba* ◊ OROM ◊ RAM²
RON⁴ [WJ] „klenout se – o přírodních
 i umělých stropech, ale vždy v pohledu
 zesoda, zevnitř“: *rondo* } Etymologie mají
 ROD.
RON² [PE17] „pevný, hmatatelný, hmotný“:
ronda ◊ GRON ◊ SRON
ROS⁴ [PM] „kapky, vodní tříšť (rozprášená
 větrem z fontány, vodopádu či lámajících
 se vln)“, [Et] „kapat“: *rossě* ◊ LIB⁴, WIG⁴
ROS² [Et] *, „plán“: *Tel.* ◊ PAL
ROT [PE17] „jeskyně“, [VT46] „vývrt, tunel“,
 [QL] „dutina“: *ronta, róta, rotsě, rotto*
 ◊ GROT ◊ ROD, SROT ◊ SAP, UNUK
RUD [Et] *, „kyj, klacek“: *runda* ◊ GRUD
RUŽ ◊ RU⁴ [QL] *, „klid, mír“: *rua, ruě, ruin,*
rúya ◊ KWILID, SED
RUJ [PE17] „planout“: *aparuvě, ruimen,*
ruina, ruině, ruivě ◊ NAR⁴, UR⁴ } Odtud
 by se dala odvodit i slova, která má PM pod
 koř. RUN².
RUK [W], VT39, PE17 nejstarší základ pro
 strach a strašné věci a tvory: *orco, rauco,*
rúcima, ruhta-, urco ◊ GAJAS² GOS, KAWAR,
 ŇGUR² } Výraz *orco* byl do quenijštiny převzat
 ze sindarštiny. Starší zdroj jej odvozuje od orok
 *, „skřet“, kořen RUK je přeložen jako „démon“
 [Et].

RUN⁴ [Et] „dlaň ruky n. spodní plocha
 chodidla“: *runya, talluně* ◊ PALAT, TAL
RUN² [PM] „rudý, žhnoucí“: *runya, rúnya*
 ◊ URUN ◊ BARAS, JUL² } Viz též RUJ.
RUN³ [PE17] „hladit, brousit, leštit“: *runda*
 ◊ PATH
RUS⁴ [VT41] *, „červenohnědý, zrzavý“: *rusco,*
ruscuitě, russa, russě ◊ URUS ◊ BARAN,
 GAJ², ROJ²
RUS² [Et] „lesk kovu“: *russě*
RUTH [PE17] „hněv, zuřivost, vztek“: *rúsě,*
rúsěa, ruxa, ursa-
RUW ◊ RUUV [QL] „puknout“: *rúvina* ◊ RAK⁴
 } Podoba kořene není jistá, mohla by být i RUB.

S

SA [VT48] zájmenný kořen 3. osoby j. č.: -s,
sa ◊ SE, TA²
SAB [Et]: *sáva* „šťáva“ ◊ MARAK, PIS
SAD [VT42] „dřít, loupat, stahovat“: *Tel.* ◊ RAD
 ◊ PAR⁴
SAG [Et]: *sangwa* „jed“, *sára* „hořký“ ◊ SLOJ
SAJ [QL] „horko“: *sahta-, saiwa, saquila*
 ◊ LAW², UR⁴
SAJ⁴ [Et] „vědět, chápat“: *saira, sairon* ◊ IS⁴,
 KHAN⁴
SAJ² [QL] *, „hlad“: *saita-* ◊ SAJAK
SAJAK [QL] ▷ SAJ²: *saicě, saicelě, saicelěa,*
saiqua, saitya-
SAJAP [QL] *, „bota“: *hyapa, saipo* } Etymologie
 mají SKJAP.
SAK [QL] *, „hledat“: *sac-* ◊ KETH
SAL [QL] *, „hudba“: *salamba, salaquintil,*
salma, salmě, salquin ◊ LIN⁴, NJEL, ŇGAN
SALAK [QL, Et] *, „tráva, bylina“: **salahta-*,
salca, salquě } V QL ve tvaru SĹKL.
SALAP [QL, Et] „vylizovat, srkat“: *salpa*
 ◊ SULUP } QL má SĹPĹ.
SAM [VT41, PE17] „myslet, uvědomovat si“:
ósanwě, sáma, sanar, sanwě ◊ NOW, REN
 } Slovo *sanar*, nevzniklo-li analogií podle
sanwě, vyžaduje obměněný kořen SAN.

- SAP** [QL] „kopat, hloubit“: *sampa, sampě, sat, satwa* ◇ NDOL², ROT × KUM²
- SAR**¹ [Et] *,kámen“: *sar, sarna, sarně* ◇ STAR ◇ GONOD
- SAR**² [WJ] „tesat, rýt“, později „psát“: *sarat, sarmě* ◇ TEK
- SAR**³ [QL] *,řezat, opracovávat dřevo“: *sar-, sarat, sarapenda, saratwa, sarma* ◇ STAB
- SARAK** « SRKṚ [QL] *,tělo, maso“: *sarco, sarcuva, sarqua* ◇ SRAW
- SAT** [VT42] „místo, přirozené či uměle vymezený prostor“, též „doba, určené období, časový úsek“; „vyznačovat, dělit“: *asta, sat-, satya, -sta (canasta)* ◇ NEK³
- SATAR** [PE17] „důvěra, věrnost, stálost“: *astar, sarta, sarto, satar* ◇ BORON
- SAW**¹ [PE17] „odporný, hnusný, hanebný; špatný, zlý, bídný“: *sau- (saucarya), saura, Sauron, sōa* ◇ THAW ◇ SRUG
- SAW**² [QL] *,pes“: *saulě, savanda, savar* ◇ GRAW, KHUG
- SE** [VT48] zájmenný kořen 3. osoby j. č.: *eryě, -ryě, -s, se* ◇ SA, TE
- SED** [W], [Et] „klid, odpočinek“: *senda, ser-, sérě* < ESED ◇ KHAW², KWILID, RUŽ
- SELED** « SEL-D [Et] „dítě“: *selda, seldě, seldo, Tindómerel* ◇ KHIN
- SER** [Et] „milovat, mít rád“ (o přátelství): *-ser, sermě, sermo, seron* ◇ MEL, NIL
- SEREK** [PE17] „krev“: *sercě* ◇ JAR
- SI** [Et, PE17, VT48] ukazovací kořen „toto, zde, nyní“: *sí, siě, símen, sitě* < SIN × TA¹
- SIK** [Et]: *sicil, dýka, nůž*
- SIL** [Et, QL] „stříbrný svit“: *silma, Silmaril, silmě, silwin* < SILIP ◇ GIL, RIL, THIL
- SILIP** [Et] ▷ SIL: *Silpion* } Rozšířený kořen vznikl pod vlivem kořene KJELEP.
- SILIT** « SĪTĪ [QL] *,třídít, přesívat“: *silta, siltina*
- SIN** [PE17] ▷ SI ukazovací kořen: *sin, sinya*
- SINIK** « SINI [QL, VT40*] „nerost, ruda, drahokam“: *sinquě, sinquelě, sinquina* ◇ SINIT
- SINIT** « SNTYŇ [QL] „třpytit se“: *sintil, sintilis, sintya-* ◇ SINIK ◇ RIL
- SIŇG** « SIDI [QL] „sůl“: *singě, singwa*
- SIP** [QL] „hvízdát, pískat“: *sip-, simpa, simpetar, simpina, simpisě* ◇ KWIN²
- SIR** [Et, QL] „téci, plynout“: *sir-, sírě, siril, sírima, sírya-* ◇ KEL, NEN, UL
- SIS** [VT46] ◇ SUS
- SISIT** « SŠTYŠ [QL] *,bolet, hnisat“: *sistina, sistya-* ◇ OŇG
- SITH** « SISI [QL] „sežehnout, opálit“: *sis-, sisin* ◇ US
- SIW** [Et] „vzrušovat, pobízet“: *siulě* ◇ KHOR
- SJAD**¹ [Et] „rozseknout, rozetnout“: *hyando, hyar-, hyatsě* ◇ KIR, PHALAK, RIS } QL má HVAŘA „pozřít“.
- SJAD**² [PE18] „stlačovat“: *hyanda* ◇ STAG } Buď omyl, nebo alternativní výklad jména *Sangahyando*.
- SJAL** [Et]: *hyalma* „mušle, lastura“
- SKAL**¹ [PE17, Et] „stínit, halit, ukrývat před světlem“: *halda, halya-* ◇ × KAL ◇ NDUL, PHAN¹, WATHAR
- SKAL**² [Et] „rybka“: *hala, halatirno* ◇ LIW
- SKAR** [Et] „trhat, rvát“: *harna, harwě* ◇ NARAK
- SKAT** [Et] „rozlomit“: *hat-, terhat-* ◇ RAK¹
- SKEL** [Et] *,kůže“: *helda, helma, helta-*
- SKIL** [Et] „dělit“ ◇ KIL
- SKOL** [PE17] „zavřít“ ◇ KHOL
- SKOR** [PE17] „hrubý, pokažený, nesouměrný“ ◇ × KOR
- SKJAP** [Et, VTe] *,bota“: *hyapat* } Etymologie, jak byly vydány v LR, překládají slovo *hyapat* jako „pobřeží“. Badatelé se však shodují na tom, že je to špatně přečteno a má to být „bota“ (v angličtině „shoe“ místo „shore“). Podobné slovo je v QL odvozeno od kořene SAJAP.
- SKU** [PE17] „klít, proklínat“ ◇ KHU
- SKWAR** [Et] „ohnutý“: *hwarin, hwarma* ◇ RAG, RAJAK
- SLAS** [PE17] „ucho“: *hlar-, hlas* ◇ LAS²
- SLIG** [Et] *,pavouk, pavučina“: *lia, liantě, líně, Ungoliantě* ◇ LI²
- SLIN** [Et] „jemný“: *linda (& LIN), linta-* ◇ MIL² } V QL uveden jako LINI.
- SLIW** [Et] „chorý, bledý“: *laiwa, lívě* ◇ LEW, KWAM, KWOL

- SLOJ** [PE17] „jed“: *hloima, hloirë, hloirëa, hloita-* ◊ **SAG**
- SLOK** [PE17*] „plaz, had, červ“: *hlócë* ◊ **LOK**
- SLON** [PE17, VT48] „zvuk“: *hlón, hlóna, hlonítë, ohlon* ◊ **LAM, OM**
- SLUK** [Et] „polykat“ ◊ **LAK**²
- SLUS** [Et] „šeptat“: *lussa-, lussë* ◊ **SRUS** ◊ **KWIS**
- SMAG** [Et] „špína, poskvrna“: *Tel.* ◊ **WAZ**
- SMAL** [Et] „žlutý“: *ambalë, ammalë, malda, malina, malo, malwa* ◊ **MAL**²
- SNAR** [Et] „vázat“: *narda* ◊ **NUT, RAP**
- SNAS** [Et] „špička, ostrý konec“ ◊ **NAS**
- SNEW** [Et] „zaplést, chytit do pasti“: *neuma* ◊ **REM**
- SNUR** [Et] „kroutit“: *Tel.* ◊ **RIK**⁴
- SOK** [VT39, PE18, QL] „pít, lokat“: *soica* ◊ **SUK**⁴ ◊ **JUL**⁴
- SOL** [QL, Et] „příboj“: *solmë, Solonyeldi, solor* ◊ **PHAL**⁴
- SOŇ** [PE17]: *songa* „dutina ústní“ ◊ **OP, PEŇ**
- SOT** [WJ] „chránit, bránit, krýt“ < **OSOT** ◊ **THUR**
- SOW** [QL] „mýt se“: *saunë, sausa, sov-, sovallë, sovalwa* ◊ **ALU, POJ**
- SPAJ** [Et] „pohrdat“: *faica*
- SPAL** [VT46] „pěna“ ◊ **SPALAS** ◊ **PHAL**⁴
- SPALAP** [HKF*] „šlehat, bičovat“: **falampa, *falpa-* ◊ **PALAP**
- SPALAS** [VT46] ▷ **SPAL** ◊ **PHALAS**
- SPAN**⁴ [Et, VT46] „bílý“: *fána, fanya, fanyarë* ◊ **PHAN**² ◊ **LOS**², **NIKW** } PE17 píše jako **EAN** a upřesňuje význam: týká se zejm. barvy (odraženého světla) oblaků, sněhu, mlhy.
- SPAN**² [PE17] „skrývat, halit“ ◊ **PHAN**⁴ } Kořeny **SPAN**² a **PHAN**² jsou zřejmě výsledkem Tolkienovy nerozhodnosti ohledně přesné podoby těchto splývajících kořenů.
- SPANAG** [Et] „vousy“: *Andafangar, fanga*
- SPAR**⁴ [Et, PE17, 18] „lovit, pronásledovat“: *Tel.* ◊ **ROJ**⁴
- SPAR**² [VT46] „rozprostrít, nastlat, rozsypat“: *fára, farma* ◊ **RED**⁴ × **KOM**⁴
- SPIN** [PE17, Et] „kadeř, vlas; jemné vlákno“: *findë, findilë, finë, ipsin* ◊ **PHIN**² ◊ **LOKH, PHAS, TIL**²
- SRAB** [PE17] „divoký, nezkrocený“, odtud často „prudký, surový, nepřátelský (k elfům a lidem)“: *hráva, hravan* ◊ **RAB** ◊ **RAW**
- SRAG** [PE17] „velmi obtížný, nešikovný“: *hrai- (hraicenë), hraia, hranga* ◊ **DER**², **GUR**
- SRAW** [PM] „tělo, maso“: *hravan, hrávë, hröa, Mirröanwi* ◊ **SARAK** × **PHAJ**⁴
- SRIP** [Et] „škrábat“: *Tel.* ◊ **NJATH**
- SRIS** [PE17] „sníh“: *hrir-, hrissë, hristil* ◊ **GOLOS, LOS**²
- SRON** [PE17] „hmota“: *hrón, hrondo* ◊ **RON**²
- SROT** [PM] „hloubit, kopat, tunelovat“: *hróta* ◊ **ROT**
- SRUG** [PE17] „zlý“: *hrúa, hrúya* ◊ **OK, SAW**⁴, **UTH**⁴
- SRUS** [Et] „šeptat“: *Tel.* ◊ **SUS**
- STAB** [Et] kořen pro tesařskou práci: *sambë, samna, samno, -san* ◊ **PAN, SAR**³
- STAG** [Et] „tlačit, stlačovat“: *sanga* ◊ **THAG** ◊ **KWAR, SJAD**² } **QL** má **SADA**.
- STAK** [Et] „rozdělit, vložit“: *sanca* ◊ **KIL**
- STAL**⁴ [PE17] „silný“: *Astaldo* ◊ **STALAG** ◊ **STEL**
- STAL**² [Et] „příkrý“: *Tel.*
- STALAG** [Et] ▷ **STAL**⁴ „pevný, statný, statečný“: *Tel.* ◊ **BER, TULUK**
- STAN** [Et, VT46] „určit, ukázat, rozhodnout“: *sanda, sanya, sanyë*
- STAR** [Et] „tuhý“: *sara* ◊ **STARAN** ◊ **SAR**⁴ ◊ **DOR, TARAG**
- STARAN** [Et] ▷ **STAR**: *Tel.*
- STEL** [WJ] „zůstat pevný“: *selma* < **ESTEL** ◊ **STAL**⁴ ◊ **BOR** × **WAR**
- STEN** [PE17] „zkrátit, omezit, stěsnat“: *senna* ◊ **STIN** × **TAJ**
- STIN** ◀ **STINTÄ** [Et] „krátký“: *sinta* ◊ **STEN** × **ANAD**
- STOL** [PE17] „přílba“: *castol* ◊ **KHAR**
- STUD** [VT46, Et] „základ“: *sunda, sundo* ◊ **SUD** ◊ **SULUK, TALAM**
- SU** [PE17, VT47] kořen pro zvuk větru ◊ **SUR, SUS** ◊ **THU** } **QL** uvádí **SUHYU, SUHU, SUFU**.
- SUD** [Et] „základ“ ◊ **STUD**
- SUG** [Et] „pít“: *súlo* ◊ **SUK**⁴ ◊ **JUL**⁴

SUK¹ [Et, PE18] „pít“: *suc-*, *suhto*, *sungwa*
 ◦ SOK, SUG ◦ JUL¹

SUK² [QL] *, „pryskyřice“: *súcě*, *suhtě*, *sutil*,
suxina } Možná nakonec identické s před-
 chozím přes význam „odvádět (kapalinu),
 nechat vytékat“ [PE18].

SULUK [Et]: *sulca* „kořen, zejm. jedlý“ ◦ STUD

SULUP ◀ SLPL [QL] *, „polévka“: *sulpa* ◦ SALAP

SUR [PE17] ▷ SU: *súrě* ◦ SUS ◦ THU, WAJ²

SUS [Et] ▷ SU „syčet“: *surya* ◦ SIS, SUR

SWAD [Et]: *hwan* „houba“

SWES [Et] zvuk foukání n. dýchání: *hwesta*
 ◦ PUTH, THU

SWIN [Et] „vířit, kroužit“: *hwindě*, *hwinya-*

T

TA¹ [Et, PE17, QL] ukazovací kořen „to, tam,
 tehdy“: *ta*, *tana*, *tanna*, *tar* ◁ TAN², TAS
 ◦ EN² × SI

TA² [VT48] zájmenný kořen 3. osoby množ-
 něho čísla: *-t*, *ta* ◦ SA, TE

TAG [PE17] ◦ TA₃, TAJ

TA₃ [Et, PE17, QL] „vysoký, vznešený“: *tár*,
tára, *tári*, *táriě*, *tarquesta* ◦ TAG, TAJ ◦ AR¹,
 BARAD, OR } WJ jako asi jediný ze známých
 zdrojų tento kořen zahrhuje a uvádí místo něj
 TAR.

TAJ [Et, VT39, PE17] „natahovat, prodlužovat“:
tailě, *taina*, *taita-* ◦ TAG, TA₃ ◦ ANAD × STEN

TAK [Et, PE18, QL] „upevnit“: *ataquě*, *peltas*,
ta-, *tanca*, *tancil*, *tangwa*, *taxě* ◦ PAN
 } Na jednom místě překládáno „dělat“ [PE18].

TAL [Et] „noha“ (od kotníku dolů), [QL]
 „podpírat“: *tál*, *talluně* ◁ TALAM ◦ POT, RUN¹

TALAM [Et] ▷ TAL „podlaha, země, základ“:
talan ◦ STUD

TALAT [Et, PE18] „nahýbat se, sesouvat se,
 klouzat dolů“: *Atalantě*, *atalta-*, *talta* ◦ DAT
 } QL má v podobě TIT.

TAM¹ [Et] „klepat“, [QL] „tlouci; kovat, vyta-
 vovat“: *tam-*, *tamba-*, *tambaro*, *tambě*,
tambin, *tambina*, *tamin* ◦ DAM ◦ PET, TOŇG

TAM² [PE17] „postavit, sestrojít“: *taman*,
tamma, *tamo* (*ontamo*, *sintamo*) ◦ TAN¹
 } Oba kořeny TAM nějak směřují ke kovářské
 práci, vycházejí ale odjinud. Tento se zdá být
 spíše jiným zněním TAN¹.

TAN¹ [Et, PE17] „dělat, vytvářet, vyrábět
 (pomocí nástrojů“: *centano*, *tano*, *tanwě*,
Tintániě ◦ TAM² ◦ KAR

TAN² [PE17] ▷ TA¹ „znamenat, ukazovat“:
tanna, *tanwa* ◦ TAS, TEN¹

TAŇG¹ [Et] onom.: *tango* ◦ TIŇG, TOŇG ◦ KWIŇG

TAŇG² ◀ TADA [QL] „dotýkat se, sousedit“:
tangě ◦ AP¹

TAP [Et] „zastavit“: *tampa*, *tap-*, *tapta* ◦ DIL,
 PUT

TAR¹ [PE17] „stát“: *tar-* ◦ THAR² ◦ TJUL, TOL²
 } Ve WJ s významem „vysoký“, viz TA₃.

TAR² [QL] *, „křížit“: *tar-*, *tarna*, *tarwě*,
tarwesta ◦ THAR¹

TARAG [Et] *, „tuhý, nepoddajný“: *tarya* ◦ DOR,
 STAR

TARAK [Et] „roh (zvířecí)“: *tarca* ◦ TARU

TARAKU ◀ TROŖ [QL] *, „sušit, uchovávat“:
tarqua-, *tarquin*

TARAM [QL] „bít, bušit“: **tarama-*, *tarambo*,
taran, *tarfan* ◦ DARAM ◦ DAM

TARAS [Et] *, „obtěžovat“: *Tel*.

TARU ◀ TARA [QL] *, „roh“: *taru*, *tarucca*,
tarucco, *Taruhtarna* ◦ TARAK ◦ TIL¹

TAS [VT47] ▷ TA¹ „ukazovat, označovat,
 vytýkat“: *lepetas*, *tassa* ◦ TAN², TEN¹

TAT¹ [UT*] „táta“: *tata* ◦ AT¹ × MAM

TAT² [VT42, Et] „dva“: *tanta*, *tatya-* ◀ ATAT
 ◦ AT²

TATHAR [Et, PE17] „vrba“: *tasar*, *tasarě*

TAW [VT39, PE17] „dřevo“: *tauca*, *taurě*
 (& TUR¹), *tautamo*, *táva*, *tõa*, *toina* ◁ TAWAR

TAWAR [Et] ▷ TAW „dřevo, les“: *taurě* (& TUR¹),
taurina, *tavar*, *tavaril*, *tavaron*

TE [VT48] zájmenný kořen 3. osoby množ-
 něho čísla: *-t*, *te* ◦ SE, TA²

TEŽ I. [Et] „čára, směr“ **II.** [QL] „táhnout“
 } Změněno na TEN².

TEK [Et, PE17, QL] „dělat značky, psát či
 kreslit (značky, písmena)“: *tec-*, *tecco*,

- tecil, tehta, tencelë, tengwa, tengwanda, tengwë, tengwesta* ◊ SAR² } Jiný původ slova *tengwa* je pod TEN¹. V tomto slově mohou docela dobře splývat oba kořeny.
- TEL**¹ [WJ] „zakončovat, uzavírat“: *tel-*, *telda*, *Teleri*, *telma*, *telya-* ◊ TELU ◊ KJEL¹ ◊ MET } Viz též pozn. k TELES.
- TEL**² [Et, QL] „zakrývat, zastřešovat“: *telmë*, *telta-* ◊ TELU ◊ TOP, TUP
- TELED** [PE18]: *Teleri* ◊ TELES ◊ KJELES
- TELEK** [Et] „kmen, stonek, noha“: *telco* ◊ TULUK
- TELES** [Et, PE18] „ten úplně vzadu“: *tella*, *tellë* ◊ KJELES, TELED ◊ KJEL¹ } Odtud i *Teleri*, ale celý kořen byl později nejspíše zkrácen na TEL¹.
- TELU** [WJ, Et] ▷ TEL¹, TEL² „zastřešovat“: *telumë*, *Telumehhtar*
- TEN**¹ [QL] „dotýkat se, cítit“: *tendë*, *tendilë*, *tendilëa*, *tentil*, *tentima*, *tenya-* ◊ AP¹
- TEN**² [PE17] „směr“: *fenna* ◊ TEN² ◊ MEN
- TEN**¹ [WJ, VT39, PE17] „označovat, znamenat, ukazovat“: *tëa-*, *tengwa*, *tengwë*, *tengwelë*, *tengwesta* ◊ TAN², TAS } Viz též kořen TEK.
- TEN**² [Et] „směr, čára, řada“: *tëa*, *tëma*, *tëra*, *tië* ◊ TEN² } Přepsáno z TE3.
- TEPH** ◀ TEE [QL] „nenávidět“: *atempa*, *tempë*, *tev-*, *tëvië*, *tevin* } Platnost některých hláskových změn ve slovech není zcela jistá.
- TER** [Et, QL, PE17] „probodnout, proniknout“: *ter*, *terë*, *teren*, *terenwa*, *teret*, *tereva* ◊ TERES ◊ THER
- TERES** [Et] ▷ TER: *terra*
- THAG** [VT43] „tlačit, utlačovat, drtit“: *sahta-*, *sahtië*, *úsahtië* ◊ STAG ◊ KWAR, MAL¹
- THAN** [PE17] „zapálit, rozsvítit“: *Tel* ◊ TUS²
- THAR**¹ [Et, PE17] „přes, za, napříč“: *Tel*. ◊ TAR² ◊ LAN¹
- THAR**² [WJ] „vysoký (n. dlouhý) a štíhlý“: *Tel*. ◊ TAR¹ ◊ DEN¹
- THAR**³ [PE17] „síla, energie“: *Tel*. ◊ WEG
- THAW** [PE17] „zapáchat“: *saura* ◊ SAW¹ ◊ ÑOL
- THE** [Et] „vidět, vyhlížet, vypadat“: *Tel*. ◊ KEN
- THEL** [Et] „sestra“: *osellë* ◊ THELES ◊ NETH¹ × TOR¹
- THELES** [Et] ▷ THEL: *seler*
- THER** [PE17] „šít“: *Serindë* ◊ TER ◊ NEM
- THIL** [Et, PE17] „stříbrný svit“ ◊ ITHIL ◊ GIL, RIL, SIL
- THIN** [Et, WJ, PE17] „šedý, bledý“: *sinda*, *Sindar*, *sindë*, *sinta-*, *sinyë* ◊ TIN } Viz též WINID.
- THON** [Et] „borovice“: *Tel*. } Zdá se, že PE17 předpokládá spíše tvar STON.
- THOR** [Et] „řítit se dolů“: *Tel*. ◊ THORON ◊ RIP¹
- THORON** [Et] ▷ THOR „orel“: *sornë*, *sornion*, *soron*, *Sorontar*
- THOS** [PE17] „děsit, lekat; děsit se“: *sorya-*, *sossë*, *sosta-* ◊ GOS, ÑGUR²
- THU** [Et] „foukat, dýchat“: *súlë*, *Súlimo*, *súrë*, *súya-* ◊ SU ◊ THUS ◊ PUTH, SUR, SWES, WAW
- THUR** [Et] „oplotit, obklopit, ukrýt, hlídat“: *Tel*. ◊ PAD, PEL¹, SOT
- THUS I.** [Et, VT46] ▷ THU „zápach“ ◊ ÑOL
- II.** [PE17] „zlá temnota, mlha“: *saura*, *Sauron* ◊ PHUJ } Pozdější zdroj odvozuje *Sauron* od SAW¹.
- TIK** [Et] „tečka, bod“: *amatixë*, *tixë*, *unufixë* ◊ PIK, TIT
- TIKW** [QL] „tát“: *ticu-*, *tiquilë*, *tiquilin*, *tiquilindëa* ◊ TIP
- TIL**¹ [Et] „špička, roh“: *neltil*, *fildë*, *Tilion* ◊ EK¹, NAS, NEK¹, TARU
- TIL**² [QL] „vlas, chlup“: *til*, *tilinya*, *tillë* ◊ PHAS, SPIN
- TIN** [Et, PE17, QL] „jiskřit, blýskat se stříbrnými či bledými paprsky“: *tinda*, *tindë*, *tindómë*, *Tindómerel*, *tingilindë*, *tingilya*, *tin-*, *tinta-*, *Tintallë*, *tintin-*, *tinwë* ◊ THIN ◊ MBIRIL
- TIÑG** [Et] onom.: *tinga-*, *tingë* ◊ DIÑG, TAÑG¹, TOÑG
- TIP** [QL] „drobné kapky, déšť“: *timpa*, *timpë*, *timpina*, *timpinë*, *timpinëa* ◊ LIP, TIKW
- TIR** [Et, QL, PE17] „sledovat, střežit, pozorovat“: *halatirno*, *tir-*, *tirinwa*, *tirion*, *tirissë* ◊ KEN

TIT [Et]: *titta* „malý, drobný“ ◊ TIK ◊ NIK, PIK
× ALAT

TIW [Et, QL] „flustý, silný“: *tiuca, tiuco, tiurē, tiusima, tiuta-, tiutalē, tiuya-* ◊ PHAB

TJAL [Et, QL] „hrát (si)“: *tyal-, tyalangan, tyaliē*

TJET [QL] „kojit“: *tyetsē*

TJOS [QL] „kašlat“: *tyos, tyosta-* ◊ KHOT¹

TJUK [QL] „žvýkat“: *tyuhta-, tyus, tyustyuh-ta-*

TJUL [Et] „stát zpříma“, [QL] „vysoký“: **tyul-, tyulma, tyulta-, tyulussē* ◊ RAT¹, TAR¹, TOL²

TJUR [QL] „srazit se“ (o mléce): *tyur, tyurda*

TOL¹ [Et, QL] „ostrov“: *tol* ◊ LON¹

TOL² [VT47] „stát, tyčit se (nad okolními objekty)“: *taltol, tolyo* ◊ TAR¹, TJUL

TOLOD [VT42, 48] „osm“: *toldēa, toldo* ◊ TOLOT

TOLOT [Et] „osm“: *toltēa, toltō* ◊ TOLOD

TOŇG ◀ TODO [QL] „bít kladivem“ (onom.): *tonga, tongar* ◊ TAŇG, TIŇG ◊ NDAM, TAM¹

TOP [Et] „kryt, střecha“: *top-, tōpa* ◊ TUP ◊ TEL²

TOR¹ [Et] „bratr“: *otornassē, otorno, toron* ◊ KHAN² × THEL

TOR² [PE17] „tajit, skrývat“: *Tel.* ◊ MUJ, PHO3

TOW [Et] *, „ovčí vlna“: *tó, tōa, tōallē, tōa-lúmē* } Zřejmě nahrazuje kořen ow z QL.

TUB [Et, QL] *, „hluboký“: *tumbo, tumna, Utumno* ◊ NUR¹ } QL uvádí ve tvaru TUM(B)U.

TUG [Et] *, „sval, šlach“: *tunga, tuo*

TUJ [Et, QL, VT39] „klíčit, rašit“: *tuia-, tullē, tuilindo, tuima, tuita-* ◊ KUJ ◊ LAW, LO3

TUK¹ [Et, QL] „táhnout, přinášet“: *tuc-* ◊ LUK¹

TUK² [QL] patrně kořen pro druhou mocninu základu číselné soustavy: *tuxa*

TUL [Et] „přicházet, přibližovat se“, [QL] „nést, přinášet; pohybovat se, přicházet“: *entuleššē, tul-, tulma, tulta-, tulwē, tulya-* × WAN² } Podle QL je navíc pův. význam „podpírat, nést“, což by ukazovalo na ◀ TULUK.

TULUK [Et, QL] „pevný, silný“: *tulca, tulco, Tulkas* (lidová etymologie), *tulunca* ◊ TELEK ◊ BEL, POLOD, STALAG

TUM ◀ TUMPU [Et] „hrb“: *tumpo* ◊ TUN ◊ KUP

TUN [Et] *, „kopec, návrší“: *tunda, tundo* ◊ TUM ◊ KUB, MBON

TUP [PE17, Et, QL] „zakrývat“: *tup-, tupsē* ◊ TOP ◊ TEL²

TUR [Et, PE17, QL] „moc, síla, nadvláda, vítězství; ovládnout, dobýt“: *taura, tur-, Turambar, tūrē* ◀ TURUK ◊ BELEK, KHER

TURUK [PE17] ▷ TUR: *turco*

TURUM [Et]: *turma* „štít“ ◊ MBATH

TUS¹ [Et] *, „keř, nízký strom“: *tussa*

TUS² [QL] „zapálit, vznítit“: *туру, turúva, tustima, tusturē, tusturin* ◊ US ◊ THAN

U

U [PE17] záporný kořen pův. vyjadřující nedostatek něčeho: *ú, ú-* (*úvanima*), *úna* ◊ GU², UG¹ ◊ PEN¹ } Ve starších zdrojích je rozšířeno o hlásku g a uváděno se zlými souvislostmi.

UB¹ [Et] „oplyvat“: *úvē, úvēa* ◊ UM² ◊ RIM¹ × PEN¹

UB² [VT48] „uvažovat, brát v úvahu“, v queništině „zamýšlet, mít záměr“: *-uva, úviē* ◊ NIR

UG¹ [Et, PE17] } GU záporný kořen: *u-, ú-, úva* ◊ U ◊ AB, AL², UM¹

UG² [VT43] „nemít rád“: *úra* ◊ UK ◊ NATH

UJ [Et] *, „mořská rostlina“: *uilē, Uinen*

UK [VT48, PE17] „hnusný“: *ulca* ◊ OK, UG²

UL [Et, QL, PE17] } LU¹ „lít se, proudit“, [WJ] „vylévat“: *úlēa, ulmē, Ulmo* (lidová etymologie), *ulundē, ulya-* ◊ JUL¹ ◊ KEL, SIR

ULUG [Et] *, „strašný, ohavný“: *ulundo* ◊ DAJ³

ULUM [QL*] „velbloud“: *ulumpē, ulumpingwē, ulun*

UM¹ [Et, QL] } MU záporný kořen: *um-, úmēa* ◊ AB, AL², UG¹

UM² [VT48, PE17] „oplyvat“: *um-, umba, úmē, úmēa* ◊ UB¹ ◊ RIM¹

UN [Et, PE17] } NU „dole, dolů, pod“: *un-, undu, unu-* (*unufixē*) × AM²

UNUK [Et] *,„dutý“: *unca-*, *unqua*, *unquē*
 ◊ NAB, ROT
UŇG [Et] *,„temnota, hluboký stín“: *ungo*,
Ungoliantē, *ungwē* ◊ LUM, PHUJ
UR¹ [Et, QL, PE17] *,„žár, horko“: *aurē*, *úr*,
uruitē, *úruva*, *uruvoitē*, *urwa* ◊ US ◊ NAR¹,
 RUJ, SAŽ } Tento kořen byl v Etymologiích
 vyškrtnut, ale nepochybně je platný.
UR² [Et] „velký, široký, rozlehlý“: *úra* ◊ DAJ²
URUN [PM] > RUN² „měď“: *urun* ◊ URUS
URUS [VT41] > RUS¹ „měď“: *urus* ◊ URUN
US [QL] *,„ohněn“: *urna*, *urya-*, *usta-* ◊ UR¹,
 TUS² ◊ USUK ◊ NAR¹, SITH
UTH¹ [PE17] „nevhodný, špatný, nesprávný,
 neužitečný“: *uscarē*, *uxarē* ◊ OK, SRUG
 × MAG¹
UTH² ◊ USU [QL] „dostat se ven, uniknout“:
us-, *uswē*
USUK [Et] ▷ US *,„výpary, kouř“: *usquē*

W

WA¹ [PE17, Et] kořen pro zvuk větru ◊ WAJ,
 WAW } QL má gwā.
WA² [PE17] } AW¹ „prýč“: *va* ◊ WAN²
WAŽ [Et] „znečistit, poskvrnit“: *vahta-*, *vára*,
vaxē ◊ SMAG × POJ
WAJ¹ [QL, Et] „ovíjet, obklopovat, halit“: *vailē*,
vaima, *vaimata-*, *vainē*, *vainolē*, *vaita-*
 ◊ WEJ ◊ KHAP², LAP¹, PHAN¹
WAJ² [PE17] ▷ WA¹ „foukat, vát“: *vailē*,
vailima, *vaiwē* ◊ SUR, WAW
WAL [PE17] „emoce, cít, pohnutí citů“:
awalda, *walmē* ◊ GWAL¹
WAN¹ [PE17, WJ] „bledý, světlý – zejm.
 o vlasech“: *Vána*, *vanessē*, *vanima*,
vanya, *Vanyar* } Sekundární význam
 „krásný“ se vyvinul splnutím s kořenem BAN.
WAN² [Et] ▷ WA² „odejít, ztratit se, zmizet“:
vanwa, *vanwiē*, *vanya-* ◊ LED × TUL
 } Pozdější zdroje s tímto kořenem asi nepočí-
 tají, odvozují přímo od AW¹, WA².
WAN³ [Et] „husa“: *ván*

WAR [Et, VT46] „vzdát, nevydržet, zradit“: *Tel*
 ◊ DAB × BOR, STEL
WATH [VT42, Et] „stín“: *ausa* ◊ WATHAR
 ◊ MBATH ◊ DAJ¹
WATHAR [VT42] ▷ WATH *,„halit“: *vasar*,
vasarya- ◊ PHAN¹, SKAL¹
WAW [PE17, Et] ▷ WA¹ „foukat“: *vaiwa* ◊ THU,
 WAJ²
WE¹ [*] zájmenný kořen 1. osoby mn. č.:
-lwē, *-ngwē*, *we* ◊ ME
WE² [PM] } EW „osoba“: *véra*, *-wē* (*Finwē*)
 ◊ WEŽ ◊ MO¹ } Jiné vysvětlení přípony *-wē* viz
 WEG¹.
WEB ◊ GWEVE [QL]: *wembē*, *wembil* „červ“
WED [Et] „poutat“: *vérē* ◊ NUT } Další odvozená
 slova (*vesta*, *vestalē*) v důsledku hláskových
 změn splynula se slovy od BES a ve významu
 kořene WED se nepoužívají. [Et]
WE¹ [PE17, Et] „mužství, (mužná) síla,
 energie“: *věa*, *věaner*, *věassē*, *věo*, *viē*,
-wē (*Finwē*) ◊ NER, THAR³ } Jinde se přípona
-wē odvozuje od základu WE², WEŽ.
WE² [PE17] „žít, být aktivní“: *vehtē*, *věo*
 ◊ KOJ } Další z výsledků snahy o zakořenění
 koncovky *-wē*.
WEŽ [PE17] ▷ WE² „osoba“: *-wē* (*Finwē*)
WEJ [Et] „vinout, tkát“: *Vairē* ◊ WAJ¹ ◊ LAN²,
 RIG } Jméno Valiē se jinde odvozuje od kořene
 WIR¹ téhož významu.
WELU ◊ VELU [QL] „rozvinout“: *veluntē* ◊ PAT¹
WEN¹ [Et, PE17, QL] „dívka, panna“: *vénē*,
venessē ◊ WENED ◊ NETH¹ } Viz též komentář
 ke kořeni GWEN.
WEN² ◊ VENE [QL] „tvarovat, dlabat“: *venē*,
venta-, *venwē* ◊ KAT
WENED [Et, PE17] ▷ WEN¹: *vendē*, *vendelē*,
-wen (*Arwen*)
WET ◊ VETE [QL] *,„brada“: *veltē*, *venta*
WID ◊ GWIDI [QL] *,„tkát“: *winda*, *windelē*,
wistē ◊ WIG², WIR¹ ◊ WEJ, LAN²
WIG¹ [Et, QL] *,„pěna, vodní tříšť“: *wingē*,
Wingilot ◊ PHAL¹, ROS¹
WIG² [VT42] „tkát“ ◊ WID, WIR¹ ◊ WEJ, LAN²
WIL [Et, QL] „letět, vznášet se ve vzduchu“:
vil-, *vilma*, *wilwarin* ◊ RAM¹, WIS¹ } QL má

VILI a GWILI.

WIN [PE17, VT46] „nový, čerstvý, mladý“:
víně, vinya o WIR² o KEW¹

WINID [Et, VT46] *„šedomodrý“: vinda-,
vindě, vinyě { Tolkien tento kořen zrušil
(a nahradil asi kořenem THIN), ale snad si
můžeme dovolit jej exhumovat.

WIR¹ [PE17, VT39] „tkát“: Vairě o WIG², WID
{ Etymologie toto jméno odvozují od základu
WEJ.

WIR² [VT46] „nový, čerstvý, mladý“: víriě,
virya o WIN o GWEN, NETH¹

WIS¹ [Et]: vísta „vzduch“ o WIL

WIS² [PE17] „měnit, posouvat“: inwis, virya-,
vísta- o PERES

WO [W], Et, PE17) slovní základ pro spojení
dvou věcí či skupin do páru n. celku;
„dohromady“ – o věcech seskupených,
ale ne fyzicky spojených: o- (omentíě),
ó- (ósanwě), uo o JO

Rejstřík

Následuje rejstřík pro vyhledávání v Kořenovníku podle českých překladů. Hesla neobsahují upřesnění významu, údaje o souvislostech, pramenech apod. – nejedná se o slovník, jen pouhý seznam odkazů na hesla v hlavní části Kořenovníku. U každé položky jsou kořeny vypsány v abecedním pořadí.

b

balit LAP¹
barva KWIL
bát se KAWAR
bázeň GAJ¹, ŃGOR
bažina, -tý LOG, MOT
bečet MAW, MBA, NJEN
bezpečí BAR
běžet JUR, KEL, LOKW, LOP,
 NOR
bičovat SPALAP
bídný SAW¹
bílý GLOS, IS², LOS², NIKW,
 PHAN², SPAN¹
bít DAM, DARAM, NDAM,
 PALAP, TARAM, TOŃG
bláto LUK³
blažený AMAN
bledý DOM, IS², MAD, SLIW,
 THIN, WAN¹
bloudit MIS¹, RAN
blýskat se IT¹, TIL
bod TIK
bodat IT²
bohat|ství, -ý AW², LAR
bole|st, -t 3OR², NAJ, NAJAK,
 OŃG, SISIT
borovice THON
boťa SAJAP, SKJAP
brada WET
brána AD²
bránit OSOT, SOT
bratr KHAN² TOR¹
brnkat, cinkat apod. DIŃG,
 KWIŃG, TAŃG, TIŃG
brousit RUN³
břeh RAB²
bublina PUP
budoucnost AP², EN²
buk BERETH, PHER¹, PHEREN
bušit TARAM
bydlet MBAR
bylina SALAK
bystřý LIK, PHIN¹

být AN², EŃ, JE, NA²

c

cákat PHAL¹
celý KWA¹, KWAT
cenný BALAD, BILID, MIR¹
cesta LEN, LOD
cíl MEN
cít WAL
cítit TEN¹
cválat LOP

č

čára TE3, TEŃ²
čas LU¹, SAT
čekat DAR
čelist ANAK
černý MOR
čerstvý KEW¹, WIN, WIR²
červ LEWEK, SLOK, WEB
červen|ohnědý RUS¹ -ý
 GAJ², GROJ, KAM¹, KARAN,
 ROJ²
česat PEKW
čich NUPH, NUS¹
čilý KJELEK
čist|it, -ý ALU, LIKW, POJ
člověk ATAN
čnít RAT¹
čtyři KAN³, KANAT

d

daleký KHAJ
dařit se GAL¹
dát AN¹
dcera JEL, JEN²
dělat KAR, KAT, TAN¹
dělit KIL, NEK³, SAT, SKIL
démon RUK
den AR²
děs, -it (se) GOS, GOTH, THOS

deset KAJ², KAJAN, KWAJ,
 KWAJAM
děšť TIP
devět NETER
díra DEN²
dítě KHIN, SELED
dívat se KHEN
dívka WEN¹, WENED
divoký BEREK, RAB¹, RAW,
 SRAB
dlabat WEN²
dlaň PALAT, RUN¹
dlažba MBAL
dlouhý ANAD, THAR²
dmout se PUL
doba SAT
dobrý AL¹, AMAN, AR¹, MAG¹,
 MAN¹
dobýt PAJ, TUR
dobytek JAK²
dohromady JO, WO
dol|e, -ů UN
doléhat DUB¹
domov KA, KAW¹
dosahovat PHAR, RAK²
dosat KAM², ŃGET
dotýkat se AP¹, PA¹, TAŃG²,
 TEN¹
doutnat JUL²
dovednost KUR
dovnitř IM¹, MI
dovolit DAB, LEK
drahokam SINIK
drahý MIR¹
drak LOK
dráp GAP
dravý RAW
drobný PIK, TIT
drtit MAL¹, THAG
držet GAR, 3AR, KAB, KALAP,
 KHAP¹, KULUP
dřevo TAW, TAWAR
dřímat LOS¹
dřít SAD
dub DORON

duch PHAJ¹
důl PHELEK
důležitý BALAD, BILID
dům KA, KAW¹
dušit se KWOD
duše PHAJ¹
duťjina, -ý KAB, NAB, ROT,
 UNUK
důvěra SATAR
dva AT², JU, TAT² -náct RASAT
dveře PHEN
dvůr PAD
dýchat SWES, THU
dýka SIK

e

elf KWEN, KWENED
emoce WAL
energie THAR³, WEG⁴
existovat EŇ, NA²

f

fialový KHEL
foukat PUTH, SWES, THU,
 WAJ², WAW

h

had AŇGU, SLOK
hádat NAW
hák GAP, REP
halit DUL, LAP¹, NDUL, PHAN¹,
 SKAL¹, SPAN², WAJ¹, WATHAR
hanebný SAW⁴
hbitý PHER²
hedvábný PAS, PATH
hemžít se IB¹
hlad SAJ², SAJAK
hladit RUN³ -ký LAT³, PAS,
 PATH
hlava KAS
hlas LAM, OM

hledat SAK
hledět KHEN
hlídat THUR
hlína KEM, KEMEN
hloubit GROT, NDOL², SAP,
 SROT
hluboký NUR¹, TUB
hluk GLAM
hmoťa, -ný GRON, RON²,
 SRON
hnát sl. KHOR
hněd|ožlutý MAD -ý BARAN
hněv, -at se KHOT³, RUTH
hnisat SISIT
hníst MASAG
hnít KWELEK
hnusit si DJEL, PHEW -ný
 SAW¹, UK
hodit se KAM²
holubice KU
honit ROJ¹
hora OROT
horko SAŽ, UR¹
hořký SAG
houba SWAD
hran|a KWIN¹, PEL¹, REG -ice
 GLAN, LAN¹, REG, RIM²
hrát ŇGAN (si) TJAL
hrb KUP, TUM
hromad|a KHAG, KUB -it
 PHOŽ
hrot EK¹
hrouda MBON
hrozit se PHEW -ný DAJ³,
 NDAJ
hrubý SKOR
hryzat NJAD
hřeben AKAS, KWIN¹, PEK
hvězda EL, ELEN
hvízdát SIP
hrůza GOS, GOTH, ŇGOR,
 ŇGOROTH, ŇGUR², ŇGURUK
hudba SAL
husa WAN³

ch

chápat KHAN¹, SAJ¹
chlad, -ný NIKW, RÍŇG
chlup TIL²
chodidlo RUN¹
chochol PEK
chorý SLIW
chránit MBATH, OSOT, SOT
chtít MER
chudý OJ²
chuť KJAB
chvět se GIR
chybit, -ovat DEW², LOJ¹,
 RAN
chytit GAT¹, LEP, ŇGET, do sítě
 RAJ¹, REB, REM
chytrost KUR

j

já NI²
jádro PHEG
jako BE
jásat GJEL
jasný LIKW, RIL
jazyk LAB
jed SAG, SLOJ
jed|en, -iný ER, MIN
jemný MIL², PHIL, PHIN¹, SLIN
jeřáb strom PHARAN
jeskyně GAT², GATH, PHELEG,
 PHELEK, ROD, ROT
jet NOR
jezero AJ², LIN²
jídlo AP³
jilm ALAB, LALAM
jiný EKES, KES, KHJA
jiskřit TIN
jíst MAT
jít AW¹, DEL, KEL, LED, MEN,
 MIS¹, RAT²
jmenovat ES

k

k AN¹, DA, NA¹
kadeř SPIN
kachna KWA²
kálet MUK
kámen GON, GONOD, SAR¹
kap|at, **-ka** LIB¹, LIP, ROS¹,
 TIP
kašlat TJOS
keř TUS¹
klacek RUD
klanět se NDUR
klapat PAT²
klen|ba, **-out se** ROD, RON¹
klepat TAM¹
klesat KJEL¹, NDU, NU
klíčit TUJ
klid, **-ný** ESED, KHAW²,
 KWILID, LUR, RETH, RU³, SED
klín LAG¹, NEK¹
klít KHU, SKU
kloub LEKW
klouzat TALAT
kmen TELEK
kniha PAR¹
kňučet MIW
koj|enec, **-it** LAP², TJET
kon|čit, **-ec** KJEL¹, MANAD,
 MET
kopat GROT, SAP, SROT
kopec MBON, TUN
kopí EKET
koruna RIG
kořen SULUK
kouř USUK
kousat IT², NAK
kout podst. BEN
kovat PET, TAM¹
kráčet BAT, RAT²
krajka RAJ¹
královský AR¹
krás|a, **-ný** BAN, IR
krátký STIN
kreslit TEK

krev JAR, SEREK
krk AKAS, JAK¹, LAG²
krmit NETH²
kroutit RIK¹, SNUR **k. se** LOK
kroužit SWIN
kruh RIN
krystal MAR²
kryt KAW¹, TOP
krýt MBATH, OSOT, PHAN¹, SOT
křehký NIN¹
křičet JAM, MAW, RAM²
křídlo RAM¹
křivý RAG, RAJAK
křížit, **křížovat** LA³, TAR²
kulatý KOM², KOR
kůň LOP, ROK
kůra PAR¹
kůže SKEL
kvést LAJ, LO³
květ, **-ina** LOT, LOTH
kvílet MIW
kvokat KEK
kýchat KHOT¹
kyj GRUD, RUD

I

lámat RAK¹
lastura SJAL
led KHELEK, NIKW
lechat KIT
lekat THOS
lem GLAN, LAN¹, RIM²
les TAWAR
lesk ŇGAL, ŇGIL, RUS²
leštit RUN³
letět RIP¹, WIL
levice KHJAR
lézt RET¹
ležet DUB¹, KAJ¹
lhát PHUR
líbat MIKW
list LAS¹
lít se DUJ, UL
lízat LAB

lnout KHIM
lokát SOK
louka NAD
loupat RAD¹, SAD
loupit PIL²
lovit SPAR¹
lpět KHAD, KHIM, LEB, LEM

m

máčet DUJ
máčkat KWAR, MAL¹
magie LUK², ŇGUL
majestátní BARAD
malý NIK, NIP, PEJ, TIT
maminka MAM, NAN
maso AP³, SARAK, SRAW
masť GLIB, LIB²
matka AM¹, EM²
mdlý DOM
meč MAK
mečet NJEN
med GLIS, LIS
medvěd MOROK
měď URUN, URUS
měkký LOG, MIL²
měnit PERES, WIS²
měsíc ITHIL
město PELES
metat KHAT
mez GLAN, LAN¹, PEL¹
mezera DEN², JAG
mezi ENEL
mil|ost LIS **-ovat** MEL, NIL,
 SER **-ý** MOJ
mimo AD¹, AR³, AS², AW¹
minout DEW², LOJ¹
místo podst. NOM, SAT
mír RU³
mít GAR, ŽAR
mladý NETH¹, WIN, WIR²
mléko ILIM
mlha KHIS, KHITH, MITH,
 THUS
mluvit KWEN, KWET, ŇGJAL

mnoho LI¹, MAJ³, OL²
moc podst. TUR **-i** POL¹ **-ný**
 BAL, BELEK, MBELEK
modr|ozelený NIN² **-ý** LUG²,
 LUJ
mohyla KHAG
mok|rý LOG, MIS², MISIK
-řina MOT
moře AJAR, GAJAR
moudrost NUS², ŃGOL
mouka POR
možnost EK², KE²
mramor GALAS²
mrholení MISID
mučit ŃGAJ⁴, ŃGWAL
mumlat KWIS
mušle SJAL
muž, -ství DER⁴, ŽAN⁴, NER,
 WEG⁴
my ME, WE⁴
mysl, -et IN², INID, NOW, SAM
mýt se SOW

n

naděje ESTEL
nádhera AKALAR
nádoba KALAP
nadvláda TUR
nafukovat PUTH
náhlý BEREK
nahoru, -ře AM²
nahromadit KUM²
nahý PARAN, PHAL²
nahýbat se TALAT
najít KHIR
naléhat ŽOR⁴, NID
namlít MUL
napříč THAR⁴
narodit se NO⁴, ON
nařikat NAJ
nasáklý LOG
následovat BEW, DEW⁴, KHIL,
 NDEW
nastlat SPAR²

natahovat TAJ **n. se** RAK²
natékat PUL
návrší KUB, TUN
navršíť KUM²
ne (záporné kořeny) AB, AL²,
 BA, GU, LA, MU, U, UG⁴, UM⁴
nebe ŽEL
něco KWA³, MA²
nedo|konalý, -rostlý NUK
nehet NJELEK
nechat LEK
nechutnat NATH
někdo MO⁴
nelíbit se NATH
nejvyšší IŃG
nemoc, -ný GEŃG, KWOL,
 LEW
nenasytnost MIL⁴, MILIK
nenávidět KHOT³, TEPH
nepoddajný DOR, TARAG
nepřátelský SRAB
nerost SINIK
nesouměrný SKOR
nesprávný RAJAK, UTH⁴
nést KOL, TUL
nešikovný SRAG
neupevněný LER
neuspět LOJ⁴
neužitečný, nevhodný UTH⁴
nevolnost KWAM, LEW
nevyržet WAR
nezkrocený RAB⁴, SRAB
nitro IN², INID
nízký, nízko položený LAT²
noc DOŽ, PHUJ
noha POT, TAL, TELEK
nos NEŃ
nový KEW⁴, WIN, WIR²
nutit MBAW, NID
nůž SIK
nyní SI, SIN

O

o OS⁴

oba JU
obalit KHAP²
obdivuhodný MAJ²
období SAT
obětovat DJAK
obchodovat KWAP
obklopovat THUR, WAJ⁴
obloha ŽEL
oblouk KUŽ, LU²
oblý NDOL⁴
obrátit se NEB
obr NOROTH **-ovský** JAN⁴,
 KHAW⁴
obsahovat KAB, KALAP,
 KULUP
obtěžovat TARAS
obtížný DER², GUR, SRAG
obývat MBAR
ocel GEREN, JEREN
ocenit ŽAN²
od ŽO, LO
odděleně ŽEK **-ovat** NEK³
odejít AW⁴, ELED, LED, WAN²
odchylovat se RAN
odírat RAD⁴
odpoč|inek, -ívat ESED,
 KHAW², SED
odpor DJEL **-ný** SAW⁴
odvázat se KAN², NOL
ohavný DAJ³, NDAJ, ULUG
ohebný DEN⁴
oheň NAR⁴, US
ohnutý DIP, SKWAR
ohradit JOD, PEL⁴
ohromit GAJ⁴
ohyb LU², REP
ohýbat (se) DUB², LOK
ochablý KWIKW
oko KHENED
okolo OS⁴
okouzlení LUK²
okraj GLAN, LAN⁴, REG, RIM²
oloupaný PARAN
olovo KANU
omezit STEN

on, ona, ono SA, SE
oni, ony, ona TA², TE
opakovaný KEW¹
opálit SITH
opevnění GARAT
opírat se NID
oplatit AK², PAJ
oplotit PEL¹, THUR
opotřebovávat GJER
oplývat RIM¹, UB¹, UM²
orel THORON
ořech KOT²
osm TOLOD, TOLOT
osoba EW, KWEN, MO¹, WE²,
 WEŽ
ostatní EKES, KES
osten KARAK
ostrov LON¹, TOL¹
ostř|ný AJAK, LIK –ř| LAG¹
osud MANAD, MBARAT
otáčet se KWER, PEL²
otec AT¹
otevř|ený, –ít (se) ETER,
 GAJ³, LAT¹, ŇGAJ², PAL, PAT¹
otylý PHAB
ovce MBABA
oves POL²
ovíjet WAJ¹
ovládat KHER, MAG², TUR
ovlivňovat PERES
ovoce MAR¹
označovat ES, TAS, TEN¹
oznamovat KWET
oženit se BES
oživnout KUJ

p

padat DAT
pán KON
panna WEN¹, WENED
paprsek AKAL
pás KWILIT
pást NETH²
pastvina NAD

pav|ouk, –učina SLIG
péci MBAS
peklo MBAD
pěna PHAL¹, PHALAS, SPAL,
 SPALAS, WIG¹
perla MAR²
pero, peří KWES, PIL¹
pes GRAW, SAW²
pěst KWAR
pět čís. LEMEN, LEPEN, LEPEN
pevný GRON, RON², STALAG,
 STEL, TULUK
písek LIT
pískat, pištět KWIN², SIP
pít JUL¹, SOK, SUG, SUK¹
plácát PALAP
plam|en NAR¹ –nout RUJ
pláň ROS²
plásev NEG
plavat LUT
plaz LEWEK, LOK, SLOK
plést KWIT, RAJ¹, RIG
plivat PIW, RET²
plod JAB –ít PUŽ
plochý DAL, LAD¹
plot PEL¹
plný KWA¹, KWAT
plynout KEL, LU¹, SIR
po časově AP², EP, PA²
pobízet ŽOR¹, SIW
počítat NOT
pod UN
podezření NAW
podlaha TALAM
podobný IM²
podpírat TAL
podporovat RED²
podráždit GWAL¹
podrobovat MBAW
podstata PHEG
pohnutí WAL
pohotový PHER²
pohrdat SPAJ
pohybovat se TUL
pochmurný DEM

pokažený SKOR
pokoušet se RIK²
polévka SULUP
polovina PER
polykat LAK², SLUK
pomáhat ATH, RED²
pomíchat KHOT²
pominout AW¹
pomstít se PAJ
ponechávat KHAP¹, KHEP
porodit ON
poskvrn|a, –it SMAG, WAŽ
poslat AN¹
poslouchat LAS², NDUR
posouvat WIS²
postavit TAM²
postrádat LOJ¹, PEN¹
postupovat MEN
posvátný AJAN, AMAN, GAJAS¹
potomek ŇGJO
potrestat PAJ
poutat WED
používat JUK, MAG²
povolávat JAL, KAN¹
pozorovat TIR
požadovat KAN¹
požehnaný AL¹
práce MO²
prach ASAT
pravice PHOR
prázdný KUM¹, LUS
probodnout TER, TERES
probudit se KUJ
prodlužovat TAJ
proklínat KHU, SKU
pronásledovat ROJ¹, SPAR¹
proniknout TER, TERES
propast JAG
prosít IKW
prospívat GAL¹
prostor SAT
proud, –it DUJ, LIKW, UL
prst LEP, LEPER
prudk|ost, –ý GOR, SRAB
pruh RIP²

přů|chod DEN² –jezd LOD
přůzračný LIKW
první IŇG, MIN
pryč AW¹, 3O, WA²
pryskyřice SUK²
přát si ID, IR, MER
před místně EP, časově NO²
předek, přední část NIB
předcházet JES², JESET
přední IŇG
předpokládat INIK
představovat si NOW
přecházet, překračovat LA3
přes LAŇ, THAR¹
přesívat SILIT
přestávat KJEL¹, PUS
přibližovat se TUL
příboj SOL
přidat 3AN²
přicházet TUL
příkrý STAL²
přílba KHAR, KHARAN,
 KHARAP, STOL
příliš MAJ³
přinášet TUK¹, TUL
připomínat (si) REN
připravený PHER²
přírůstek AM²
přístav KHOP
přístupný LAT¹
přít se KHOT³
přítel NDIL, NIL
psát SAR², TEK
ptáček PHILIK
pud GOR
půda KEM, KEMEN
puknout RUW
pustit LEK
putovat DEL, LED, RAB¹, RAN

R

radit 3OR¹
radovat se GJEL
rákosí ESEK

rašit LO3, TUJ
roh BEN, OROM, ROM, TARAK,
 TARU, TIL¹
rojit se IB¹
rok JEN¹
rostlina GAL¹, KEW², LAW¹, UJ
rozčilovat IT²
rozdělit STAK
rozhazovat RED¹
rozhodn|out, –utí NIR, STAN
rozkládat se, hníť KWELEK
rozlehlý ALAT, JAN¹, PAL, UR²
rozlomit SKAT
rozmnožovat se PU3
rozprostřít SPAR²
rozpúlit PER
rozsvítit THAN
rozsypat SPAR²
rozšiřovat se GAJ³, ŇGAJ²
roztáčet KWIR
roztínat KIR, SJAD¹, PHALAK
rozumět KHAN¹
rozvinout PAT¹, WELU
ruda SINIK
rudý RUN²
ruka KWAR, MA3
ruměný GAJ²
růst sl. GAL¹
rušit PERES
rvát NARAK, SKAR
ryb|a LIW –ka SKAL²
rýt SAR²

Ř

řada TEŇ²
řeč KWE
řemínek LATH
řezat KIR, KIRIS, MAK, SAR³
říkat KWET
řítit se RIP¹, THOR

S

s JO, WO
sam|ec 3AN¹ –ice IN¹
samostatně 3EK
samota ER
sbírat KOM¹, LEP
sedět KHAD, KHAM
sedm OTOK, OTOS
sehnutý NDIP, NDUB
sekat DARAM, KIR, KIRIS,
 MAK, PHALAK, RIS
semeno ERED
sen OLOS, PHAN³
sesouvat se TALAT
sestra NETH¹, THEL, THELES
sestrojit TAM²
sestupovat NU
sevř|ený AK¹ –ít MAP, NAP
sežhnout SITH
shrbený NDUB
shromáždit KHOT², KHOTH,
 KOM¹
shýbat se KAW²
síla NER, THAR³, TUR, WEG¹
silný BAL, BARAD, BEL, GAL¹,
 MBELEK, POL¹, POLOD, STAL¹,
 TIW, TULUK
sít RED¹
síť RAJ¹
skákat KAP, KHAL², NOR
skála KHARAS
sklánět se KAW²
sklo KALAK, KHJEL, KHJELES
sklon PED
skrývat DUL, NDUL, PHO3,
 SPAN², TOR²
skvělý MAJ²
skvrna MBOT
slábnout KWEL
slabý DIP, MIL², NIP
sladkost LIS
sledovat TIR
slepice KOROK², POROK
sliz LUK³

sloužit BEW, NDUR
složit PAR²
slunce ANAR, AS¹
slupka PAR¹
slza NEJ
smát se GLAD, KAK, LAD², LAL
směř TEŽ, TEN², TEŇ² –řovat
 MEN
smlouvat KWAP
smutný DEM
mysl NUS²
snášet KOL
snážit se NDEB, RIK²
sníh GOLOS, LOS², NIKW, SRIS
snít OL¹
sokol PHI
soudit BAD, NAM
souhlasit KAM²
sousedit TAŇG²
souš NDOR
spát LOS¹, PHUM
spěch ALAK
splétat LAN², LI²
spodek DAL
spoj, –ovat JAT, LEKW, LIM
spor KOT¹, KOTH, OKOT
spouštět KHOR
sráz IB², KHARAS
srazit se o mléce TJUR
srdce IN², KHO, KHON
srkat SALAP
srovnat PAN
srp KIRIK
stačit PHAR
stahovat SAD
stál|e EN¹, OJ¹ –ost SATAR
stavět KAR
stát TAR¹, TJUL, TOL²
statečn|ost, –ý BER, NER,
 STALAG
statný STALAG
stejný IM²
stékat KEL
stěsnat STEN

stín DAJ¹, PHUJ, UŇG, WATH
 –it PHAN¹, SKAL¹
stlačovat KWAR, SJAD², STAG
sto či veletucet TUK²
stonek TELEK
stoupat AM², OR, RO
strach DJEL, GAJAS², GRUK,
 ŽOR², RUK
strašný ULUG
strom GALAD, ORON, TUS¹
střed ENED, NED
střecha TOP
střežit TIR
stříbro KJELEP, SIL, SILIP,
 THIL
suchý PARAK
sůl SÍŇG
surový, násilný SRAB
sušit TARAKU
svah PED
sval TUG
svat|ý GAJAS¹ –yně JAN²
svažovat se PEN², PENED
světl|o KALAR, LAWAR –ý
 WAN¹
svěšený DIP, KWIKW, NDIP
svěží GWEN, NETH¹
svíjet se LOK
svírat KWAR
svítit GAL², GIL, KAL
svižný KJELEK, LAK¹
svobod|a, –ný PHAJ², LER
syčet OS², SIS, SUS
syn JON
syslít PHOŽ

Š

šed|omodrý WINID –ý MITH,
 THIN
šepat KWIS, SLUS, SRUS
šero LUM
šest ENEK
šikovný PHIN¹
šíp PILIM

široký JAN¹, LAD¹, PAL, UR²
šít NEM, THER
šklebit se MIRIT
škrábat NJATH, RAD¹, SRIP
šklub|at, –nutí KARAP, RIK³,
 RIKH
šlacha TUG
šlapat BAT
šlehat KWIR, SPALAP
špatný OK, SAW¹, UTH¹
špič|atý AJAK –ka EK¹, NAS,
 NEK¹, SNAS, TIL¹
špína SMAG
šplouchat PHAL¹
štěkat KHUG
štíhlý DEN¹, NIN¹, THAR²
štípat RIS
štíť TURUM
šťastný AL¹, GALAS¹
šťáva MARAK, PIS, SAB
šťourat LEP
šum OS²
švitořit LIR

T

táhnout LUK¹, TEŽ, TUK¹
taj|it, –ný TOR², MUJ
tam, támhle EN², JA², TA¹
tančit LILIT
tát TIKW
táta TAT¹
téci NEN, SIR
tečka TIK
tehdy JA², TA¹
tělo SARAK, SRAW
temnota LUM, THUS, UŇG
tenký NAKH, PHIL
tepl|o, –ý AS¹, LAW²
tes|ák KARAK –ař STAB –at
 SAR²
těsto MBAS
těžký GUR, LUG¹
tichý LUR
tkát LAN², NAT, WEJ, WID, WIG²

tlačít MBAW, NID, STAG, THAG
tlachat NJAT
flouci NDAM, PET, TAM¹
tlustý PHAB, TIW
tmavý DUN, ŇGOLOD
to TA¹
točit RIK¹ **t. se** NOR, PIR
toto SI, SIN
toulat se MIS¹, RAN
toužit ID, IR, JER, JES¹, MER,
 MIL¹, MILIK
tráp|ení, -it KWOL, ŇGAJ¹
tráva SALAK
trhat NARAK, SKAR
trn EREK
troubit OROM, RAM², ROM
trpasličí NUK
trpě|livý RETH –t KOL, GWAL²
třást se GIR, KWATH, PAP
tři NEL, NELED
třídít SILIT
tříšť vodní ROS¹, WIG¹
třpytit se IT¹, MBIRIL, RIL,
 SINIT
tučný LAR
tuhý DOR, GUR, STAR, STARAN,
 TARAG
tunel, -ovat GROT, ROT, SROT
tužit INIK, NAW
tvarovat KAT, WEN²
tvář NIB
tvrďý DOR, GON
ty KE¹, LE
tyčit se RAT¹, TOL²

U

u AD¹
ucpat DIL
úcta GAJ¹, ŇGOR
uctívat AJ¹, AJAN
učení ŇGOL –it se PAR³
úder PILIT
údolí NAD
ucho SLAS

uchopit MAZ, MAP, NAP
uchovávat TARAKU
ukazovat PAT¹, STAN, TAN²,
 TAS, TEŇ¹
ukrást NAKW
úkryt KAW¹
ukrývat SKAL¹, THUR
ukvapenost GOR
ulehčovat ATH
umírat KWEL
umístít PAN
unavený LUB
uniknout REK, UTH²
upevnit KHAP¹, PAN, TAK
úplný KWA¹, KWAT
uprostřed ENEL
určit STAN
usmívat se MIR², RAJ²
uspořádat PAN
ústa OP, PEG, PEŇ, PHAW, SOŇ
ustoupit DAB
útes IB²
utlačovat THAG
uvadat KWEL
uvažovat UB²
uvědomovat si SAM
uvnitř IM¹, MI
uvolnit LEK
uzavírat JOD, PAK, TEL¹
uzdravovat ATH
úzký AK¹, NAKH

V

v IM¹, MI
vadnout KHES²
valit se KOR
varovat ZOR¹
vařit MBAS
vát WAJ²
vaz AKAS
vázat KHAP¹, LIM, NAT, NUT,
 RAP, SNAR
vážít si AJ¹, MIR¹
včela NEZ

vdát se BES
věc MA²
věčně OJ¹
vědět IS¹, SAJ¹
vedle AD¹, AR³, AS²
velbloud ULUM
velet KAN¹, KHES¹
velký ALAT, BARAD, BEL,
 BELEK, DAJ², MBELEK, POL¹,
 UR²
ven AW¹, ET
věvec RIG
vesel|it se GALAS¹, MBER –ý
 NETH¹
vesmír ILU
věrnost SATAR
vést KAN¹, KON
větev GOLOB, OLOB
vězt LUK¹
vchod AD²
vidě|ní, sen OLOS –t KEN,
 KHEN, THE
víno MIRU
vinout RIG, WEJ
vířit SWIN
višet GLIŇG, LIŇG, PIP
vít RIG
vítězství TUR
vítr SU, SUR, WA¹
vládnout KHER
vlákno SPIN
vlastnit GAR, KHER
vlas, -y LOKH, PHAS, PHIN²,
 SPIN, TIL²
vléci LUK¹ **v. se** PIP
vlhk|ost, -ý MARAK, MIS²,
 MISID
vlk DARAK, ŇGARAM
vlna ovčí OW, TOW
vložit STAK
vně AR³, ET
vnímat KEN
vnitřek PHEG
vnuk ŇGJO
voda LIKW, LON², NEN

volat JAL, JAM, KAN⁴
volný LER
vonět NARAD
vousy SPANAG
vrána KAWAK⁴, KOROK⁴
vrátit AK², DAN, NDAN v. se
 RAD²
vrba TATHAR
vrhat KHAT
vrčet NUR²
vrťet se PIR
vše IL, ILU
všímat si KEN
vůle NIR
vy DE
výběžek KWIN⁴
vyčnivat BUD, MBUD, MIN,
 RAS
vydechnout PHIR
vyděsit GAJ⁴
vyhlížet THE
výkřik ŽOR²
vylévat UL
vylizovat SALAP
vyměňovat MBAKH
vymyslet, vynalézt GAW, GOW
vynikající AR⁴
vypadat THE
výpary USUK
vyprávět NAR², NJAR
vyrabět KAR, TAN⁴
vysmívat se JAJ
vysok|o, -ý BARAD, OR, TAŽ,
 TAR⁴, THAR², TJUL
vysušený DOR
vyšetřovat KETH
výšina OROT
výt KHUG, ŇGAW
vytavovat TAM⁴
vytrvat BOR, BORON
vytvořit MAJ⁴, TAN⁴
vytýkat TAS
vývrt ROT
vyvýšit BAR, KHAL⁴
vzarařovat PHAJ⁴

vyznačovat SAT
vzadu NO², TELES
vzdálený KHAJ
vzdát (se) DAB, WAR
vzduch WIS⁴
vzhůru OR
vzít NAKW
vzkvétat GAL⁴
vznášet se WIL
vznešený AR⁴, ARAN, ARAT,
 TAŽ
vznítit TUS²
vzrůst AM²
vzruřovat GWAL⁴, SIW
vzteky RUTH
vždy OJ⁴

Z

z ŽO
za, přes LAŇ, THAR⁴, vzadu NO²
zabít DAK, NDAK
zadržovat KAB, KHAP⁴, KHEP
zahalít KHAP²
zachránit (se) BAR, REK
zachytit GAT⁴
základ STUD, SUD, TALAM
zakončovat TEL⁴
zakrnělý NUK
zakrývat TEL², TUP
záměr NIR, UB²
zamýšlet UB²
zapadat NDU
zápach THUS
zapáchat JOL, ŇOL, THAW
zapálit THAN, TUS²
zápasit KOT⁴, KOTH, OKOT
zaplavovat DUJ
zaplétat REB, REM, SNEW
zaplňit DIL
zármutek NAJ
zář|e, -it, -ivý AKALAR, IT⁴,
 KALAR, ŇAL, ŇGAL, RIL
zastavit PUS, PUT, TAP z. se
 DAR
zastřeřovat TEL², TELU
zatěžovat MBAW
zavřít KHOL, SKOL
zbavit NEK²
zbloudilý RAB⁴
zde SI, SIN
zdobení KWIL
zdravý AL⁴, GAL⁴, MAN⁴
zdržovat se LEB, LEM
zeď RAB²
zelený GWEN, LAJAK
země DAL, KEM, KEMEN,
 NDOR, TALAM
zemřít KWAL, ŇGUR⁴, PHIR
zet GAJ³, GAS, JAG, ŇGAJ²
zívat GAS, JAG
zkoumat KETH
zkoušet NDEB
zkrátit STEN
zlato GLAWAR, KUL, LAWAR,
 MALAT –**rudý** KUL
zlý OK, SAW⁴, SRUG
zmizet WAN²
značka TEK
znalost ŇGOL
znamenat TAN², TEN⁴ –**itý**
 MAJ²
známý MOJ –**t** IS⁴
znečistit WAŽ
znechucení ŽOR²
znít NJEL
znovu AT², EN⁴, ENET
zobrazovat EM⁴
zpět AT², DAN, NDAN
zpívat GLIR, LIN⁴, LIR, NJEL
zplodit NO⁴, ON
zřadit KJAR
zřít MAR⁴
zručný PHIN⁴
zrzavý GROJ, ROJ², RUS⁴
ztratit se WAN²
zub KARAK, NELEK
zuřivost RUTH

zůstávat DAR, KHAD, LEB,
LEM, RETH

zvednout BAR, KHAL¹ **z. se**
RO

zvětšit ŽAN²

zvíře LAMAN

zvlášť ŽEK

zvonění, -it NJEL, NJOL,
ŇGJEL, ŇGJOL

zvuk GLAM, LAM, LIN⁴, OM,

SLON

Ž

žába KAWAK²

žádat IKW

žár UR⁴

žalář MBAD

železo AŇG, GEREN, JEREN

žen|a IN⁴, NDIS, NETH⁴, NI⁴,
NIS **-ich** NDER

žhavý, žhnoucí BARAS, RUN²

žit KEW², KOJ, LAJ, WEG²

živ|ot LAW⁴, **-ý** NETH⁴

žízeň LOJ²

žlutý MAL², SMAL

žvanit NJAT

žvýkat TJUK

Kořenovník – soupis eldarských etymologických kořenů. Podle knih a jazykovědných textů J. R. R. Tolkiena s využitím sekundárních pramenů z oboru eldarské jazykovědy sepsal Quen. Práce nebyla konzultována s rodilým mluvčím žádného z eldarských jazyků ani s oxfordským profesorem jazyků, a podle toho je třeba posuzovat její důvěryhodnost.

Vysázeno pomocí systému $\LaTeX$, obálka vytvořena v programu Scribus. Text je z Antykwy Toruňské.

e-mail: quenduluin@seznam.cz

web: <http://quenyalambe.bluefile.cz>

Verze Coirë („probouzení“, první období jara) 2013.

